

7

xpi seruus non essem. Nec obstat q̄ in contrarium dici posset dilect⁹ deo et hominibus. Nam id quod dicit apostol⁹. Si hominib⁹ placere. hoc in sensu dictū scito quo nonnunq̄ homines sumus non angeli. Iuxta illud sciant gentes quoniā hoīes sunt. qđ ad illum referendū est intellectum quo dicitur homo cū in honore esset. non intellexit opatus est iumentis insipientib⁹. et similis fact⁹ est illis. Quod vero dictū est dilectus deo et hominib⁹ ad illū est intellectum referendum. quo scđm mūdi sapientez. hominuz gen⁹ arte et rōnibus uiuit. et quo scđm eos homo est animal rōnale qđ quidē rōnale a mortalib⁹ sepat existēs nobis et dijs cōmune. Quid igit⁹ miri siq̄s dilectus est deo et hominib⁹ in eo qđ habet cū dijs cōe in eo quo etiā scđm doctrinam mundane sapientie extendit se sup̄ humana ad immortalia et diuina. Iā quodamō p̄ differentia hmoi a mortalib⁹ sepatus et quodamodo deificat⁹. cōcordat illud aug⁹ de ioh̄e euangelista. Nec est sapientia que in cor hoīs nō ascendit et quō ascendit in cor iohannis. Dicit p̄t q̄ iam homo nō erat s̄ angelus esse cepit. magis autē cōcordat dictuz damiani qui dicit de eodem. Deificatus deificantem intrauit in deum. Sed et mundi sapiens p̄missis in hoc etiā cōcordat q̄ dicit. q̄ hoīes dij fieri dicūt p̄pter virtutis excellentiam.

¶ Explicit octau⁹ liber de cōsolatōne theologie. Incipit liber nonus continens cōsolatōnum remedia oportuna cōtra illa turbatiua q̄ opponuntur delicijs et voluptati.

¶ Capitulum primum continēs cōsolationes sup̄ carentia voluptatis et deliciarū seu vite voluptuose et deliciose.

Nono principaliter quindecim tristib⁹ ad supradictaz dñam cōsolatricem accedentib⁹ primo omnium vnus ex eis eidez de voluptatis et deliciarū seu vite voluptuose et deliciose carētia nō sine tristitia ē cōquestus. at illa de puellis se cōcomitantibus vndecim p̄ ip̄ius cōsolatōne p̄ouidit.

I. CONSIDERATIO.

Prima itaqz puella ad eundē tristem sic ait. O homo cur appetis non bona. de quoz carentia tristaris. Vis scire q̄ illa non sint bona. Audi queādmō et sup̄i⁹ soroz mea iduxit illustrē Sene cā h⁹ pulcre deducētē. Aut ista inq̄t bona nō sunt q̄ vocant⁹. aut hō felicioz deo ē. q̄ em̄ nobis bona vidēt⁹ nō habz in vsu de⁹. nec em̄ libido ad illū. nec epularū lauiticia. incredibile autē ē bona deo deesse. Hoc ip̄m argumētū ē bona nō esse q̄ deo desunt. Adde q̄ multa q̄ bona vidēt⁹ aialibus q̄ hōi plenioza cōtingūt. Illa cibo auidi⁹ vtunt⁹ venere nō eque fatigant⁹. virium illis maioz ē firmitas. sequit⁹ vt multo felicioza sunt hoīe. nam sine neq̄cia sine fraudibus degūt. fruunt⁹ voluptatib⁹ sine vllō pudoris aut penitētie metu.

II. CONSIDERATIO.

Secūda puella sic ad tristem ait *Iam tibi ostendit soror mea nō esse bonas voluptates. ego tibi nūc ostendaz q̄ sint male.* *Audi d̄ hoc p̄dictum illustrez Senecā loquor.* Quis inquit hostis in q̄zq̄ tam d̄tumeliosus fuit q̄ in quosdam voluptates sue. quidaz se voluptatibus mergunt quib⁹ in cōsuetudinē adductis carere nō possunt. ob hoc miserimū est quo eo puenerint ut illis que sup̄uacua fuerūt facta sunt necessaria. seruiunt itaqz voluptatibus. non fruunt. et mala sua qd̄ maloz vltimū est. amant. hec ille illustris de voluptatum malicia. quā et nequiciā ex similib⁹ effectibus vocat illa solennis boetiana d̄solatrix sic dicens. *Quid de corpis voluptatibus loquar quaz appetentia quidē plena ē anxietatis. satietas vero penitētie. quantos ille morbos q̄ intolerabiles dolores quasi quendam nequicie fructū solēt referre corpibus.* Quaz quidem motus quid habeat iocunditatis ignoro. tristes vero esse voluptatum exitus quisquis reminisci libidinum suaz volet iteligit. hec illa cui⁹ musa d̄sequēter idip̄m fere testatur in hec v̄ba *Habet hoc voluptas omnis. stimulis agit fruentes. apiūqz par volantū ubi grata mella fudit. fugit et nimis tenaci ferit ic̄ta corda morsu.* Quid plura. *Profecto muse huic etiaz princeps ille p̄horare stotiles viderur breui sermunculo d̄cordare.* Penitentie inquit replentur p̄raui. mox em̄ tristantur qd̄ prius delectati sunt.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella tristem p̄missa ex causa d̄tristatum sic alloquit. *Voluptuosam seu deliciosam vitam desideras quā bonaz vitā seu bene viuere appellas.* Sz erras plane. nimiaz voluptates ip̄az vitam corpis impugnant. et bone vite que p̄cipue penes animam attenditur repugnāt. *Vis p̄imū scire.* *Audi senecam. p̄t inquit nostra p̄uidencia longiozem p̄rogare huic corpusculo moram si voluptates quibus maior pars perit poterim⁹ regere et cohercere. ex hac aurozitate argue ad p̄positum per sensum contrarium.* *Vis autem et reliquum scire.* *Audi tullianam sententiaz id testantem.* *Omes inquit bene viuendi rōnes in virtute sunt collocande.* Non igitur in voluptatibus. *Audi et magnum patrem Augustinū.* *Tale inquit bonum est deus ut nemini eum deserenti bene sit.* Sz nunquit deū deserit hō voluptuose viuens utiqz. eo em̄ deū deserit qd̄ amorem dei. quippe qui manet in caritate in deo manet et deus in eo. *Sed teste gg. tanto vnusquisqz a sup̄no amore disiungit. quanto inferius delectatur. s. p̄ voluptatem. deo igitur p̄ximius ad herenti nihil cum voluptate.* *Audi rursum senecam.* *In voluptate inquit nihil est magnificum. nihil est qd̄ naturam deo p̄ximam deecat. membroz vilium ac turpium ministerio veniens exitus fedat.*

III. CONSIDERATIO.

7

Quarta puella sic ait horeres homo voluptates si quid essent pfecte scires. Ecce em spine sunt. Snt et arma dyaboli. Quippe q spine sint que verbu dei suffocant testat saluator in euage. dum em sunt sic animam sauciant vt verbi dei capace esse minus finant. Porro q sint arma dyaboli hoc papalis epla nobis insinuat. Otiositas inqt et voluptas arma sut antiq hostis ad miseras animas capiendas. Ecce capiendas inquit qd intellige vl ad mortem vel ad spualium bonoz et internozum depdatonem no medicre. Dicente quantu ad hoc magno patre. Si habet animus vnd oblectetur intrinsecus. sine delicijs manet interius. ppter qd et pater clareuallis. Effusus inquit animus ex se damna interiora non sentit. qz nec intus est ipe. sed in ventre forsitā vel sub ventre. at vo cum in seipam animam redierit cognoscat q crudeliter misera semetipam euiscerauerit. Nec pr ille. Qua in re pensandum q anima vel in mortem ppam vel in internozum suoz damnosam euisceratōz et depdatonem suoz spualium antiqui hostis armis vitur q prius papalis epla otiositatem et voluptatem nominauit. Sed cur in ea otiositas pmittitur voluptati. Hoc pfecto ideo est qz ipa otiositas occasio est voluptatis. Nimirum in homine otioso hostis antiquus dictam voluptatis in perniciem anime piter et corpis fabricat armaturam.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait homini voluptates appetēti. Si delectari queris cur non in eis rebus q multuz dūnet delectatōis et non in eis que pparum. Vis scire in quib9 multum volo inqes. Sz queso prius respondeas quid tibi videt. Videtur forsan inquiet in lauitia epulaz et ceteris in quib9 vulgus delectatur. Sed tu plane falleris tanq is qui offam quereret et panē siccu aq forinsecus pfusum tenuerit inueniret. Audi illustrem senecam. Nec iquit quibus delectatur vulgus tenuem habent ac pfusoziam voluptatem. Et idem dico falleris. quia in rebus credis multum delectari corpi vel anime nocturis. Auctoz em rex ne sapient hoies nō que furtum sunt. sed que sup terram. tanq si fas est dicere astutissimus nichil delectabile fecit interrenis quin l esset anime vl corpi aut vtriqz nociuz. atqz ideo formidandum. cuius horroz delectatōi admixtus non sinit ipsam esse multam pfertim extensue et maxime apud catholicos. cum etiam homo nō fidelis praucos dicat reple ri penitudine et mox tritari prius delectati sunt. Repleri vero penitudine. et delectari. non stant simul. Demum penitudo vitia respicit virtutibus opposita et si multuz queris delectari visqz scire in quibus magis. Nota gregozius hoc egregio suo testimonio declarantem. absit inquit vt tanta sit delectatio in vitijs quanta est in virtutibus.

VI. CONSIDERATIO.

9
Sexta puella ad hoīez voluptates appetentem sic loquit̃. Eli-
ge homo quod vis. aut voluptatib⁹ libere uti. aut a volupta-
tibus restringi. Dices forte restringi nolo certe in hoc opand⁹ es
iumento insipienti et similis illi. Nempe si licentia tibi concedit̃
atq; optunitas libere voluptatibus p̃fruenti nō est signum in bo-
num. sed similis eris vitulo mactando et signū habes p̃petue mor-
tis e uicino Nōne docz hoc gregozij egregia quedam hominis ad
vitulum opatō sub cuius vituli typo de hoīe voluptuoso loquēf.
Vitulus inquit mactand⁹ liber ad debitam mortem curzēs effre-
natis voluptatibus vitur. qz et vituli qui mactādi sunt in liberis
relinquunt̃ pascuis. Iustus a delectatōnis transitorie iocunditate
restringit̃. qz etiā nimiz vitulus ad laboris usum deputatus sub
iugo retinet̃. hec ille egregius pater. q̃ mortē exprimit. ad quā in
similitudinē vituli comedētis fenū pascuale effrenate voluptuo-
sus damnatur. S; licet subiungat iust⁹ a delectatōnis transitorie
iocunditate restringit̃. tñ non exprimit quid inde boni d̃sequatur.
Cur hoc. forte qz aliūde satis notū est etiā hijs qui foris sunt illu-
stri seneca de hoc loquēte Si vis inqt̃ in p̃petua voluptate esse nō
voluptatib⁹ adiciendum. sed cupiditatibus detrahendum.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella ad hominem voluptatū carentia d̃tristatum sic
ait. Tu negligis manna absconditum diuinaz consolationuz
omnis suauitatis habens delectamentū. cuius etiā in hoc morta-
li corpe posses d̃sequi vel gustū si non p̃eligeres et diligeres car-
nales voluptates non habentes solidum delectam̃tum s; amaruz
finaliter lamētum. p̃pter qd̃ qz carnales sunt. ideo carnib⁹ opan-
tur. et qz rudibus placent. Ideo grossis esculētis minus delicatis
denotantur. quia vero finaliter amarum sequitur eas lamentum.
Ideo per cepas que lacrimas educunt ab oculis designātur et vte-
tes eis tanq̃ pueri seu puerum habentes appetitum vitupantur.
quod per gregoziaz tanq̃ in figura egregie edocetur. Eilij inquit
israhel māna deserētes cū peponib⁹ et carnib⁹ porros cepasq; q̃-
sierunt. qz videlicet puerse mentes gr̃e dona despiciunt p̃ carnali-
bus voluptatibus laboriosa huius vite inania lacrimis plena cō-
cupiscunt. Hec gregoziz.

VIII. CONSIDERATIO.

Octava puella ad hominē sup voluptatū carentia d̃solandū sic
ait. In pximo est vt discas voluptates esse delectatōes seu cō-
solatōes caducas. S; et hoc ex supi⁹ dictis patet. Nōne aut̃ cadu-
cis delectatōibus bonū ē carere. Est utiq; Siquidez hec caducum
morbū inducūt anime. et tandē etiā corpi. cadentib⁹ ip̃is ob casū
peccati in ignē inferni. Quid ni caducū morbū inducāt caduce ex-
istētes. nēppe cū sancto sanct⁹ eris. et cū p̃fecto p̃fect⁹. Quid igi-
miri si etiā pari mō. cū infecto infect⁹ eris. et cū caduco caduc⁹.

2

NONA. CONSIDERATIO.

Nona puella ad sepedictum hominem sic ait. merito nullus tris-
tari quinimmo potius gaudere debet quilibet si desolatōib⁹
desolatōnem sanctam. si vanis verā. si caducis eternā. si ymis sum-
mam desolatōez. si minutissimis torrentez voluptatis. si cinere cele-
stem dulcediez. si veneno diuinum balsamū. si illecebris carisma-
ta spūs. si deniqz tenebris lucē excludentib⁹ careat. Sed quid. Pro-
fecto beccine sunt desolatōes delectatōnes et voluptates mūdane
Ita est plene. Audi illum clereuallēsem dulcissimū. Vndiqz inquit
se ingerit amor mundi cum desolatōnibus. immo desolatōib⁹ suis.
obseruat aditus. p̄ fenestras irruit. mentem occupat. s; non eius q̄
dixit rēnuat desolari anima mea. memor fui dei. et delectatus sum.
p̄occupatum nēpe secularibus desiderijs ani mū delectatō sancta
declinet. misceri non poterūt vera vanis. eterna caducis. spūalia
corp̄alibus. summa ymis. vt piter sapias que sursum sunt et q̄ sup
terzam. Vnde et benignissim⁹ ille magister ait. Rogabo patrem et
alium pactum dabit vobis sp̄m veritatis. qui maneat vobiscum i
eternum. Audiatur qui huic sterquilino semp inheret. qui carnez fo-
uet. in carne seminat. carnem sapit. nichilōi⁹ desolatōnem superne
visitatōnis illum torrentē voluptatis. illā sape grām spūs vehemē-
tis. qua vt veritas ip̄a testatur. nec cum ip̄a quidem verbi carne p̄-
cipe vllatenus apostoli meruerunt. Erat omnino siqs illā celestē
dulcedinem huic cineri diuinum illud balsamū huic veneno. cari-
smata illa spūs misceri posse huiōi illecebris arbitratur. nulla cō-
uentō veritati et vanitati. luci et tenebris. spūi et carni. igni et res-
piditati. Sed dum illa moratur. inquires sine aliqua desolatōne esse
non possum. immo vere si moram fecerit. expecta eum. qz veniet et
non tardabit. Apostoli decem dies in hac expectatōe sederūt p̄se-
uerantes vnanimiter in ozone cum mulierib⁹ et maria matre ihu.
cui nos gratie pro nostre exiguitatis modulo p̄p̄ates exinanire
per omnia nosmetipsos et a delectatōnib⁹ miseris et caducis deso-
lationibus euacuare studeamus dilectissimi corda nostra. Nec il-
le pater.

X. CONSIDERATIO.

Decima puella sic ait ad hominem antedictum. Cur de carētia
turbaris terrene voluptatis. cuius copiam si haberes diui-
narum visitatōnum inopiam incurzeres ac a deo tanq̄ tepidus et
abominabilis euomendus esses. Audi patrem clereuallis. Amāt
inquit in carne sua terrenas consolaciunculas. siue in verbo. siue
in signo. siue in facto. siue in aliquo alio. et si hec interrumpunt
alī. non tamen penitus rumpunt. Inde est q̄ raro affectōes suas

dirigunt in deum . et eorū opunctō non continua . sed horaria est . Im-
pleri autem visitationibus domini anima que hijs distractioni-
bus subiacet non potest . et quanto magis illis euacuabitur . tan-
to amplius istis implebitur . si multum . multum . si parum . parum .
vel forte si magis probas . nunq̄ iste illis misceri poterunt . nō em̄
spūs et caro . ignis et tepiditas . in vno domicilio amozantur p̄ser-
tum cum tepiditas ip̄i dño solet vomitum puocare .

XI. CONSIDERATIO .

Undecima puella ad antedictum homiez sic ait . Si nō mouent
theologica moueant te l̄ philosophica ad gaudendū magis
q̄ dolendum de carentia corpaliuz voluptatū . Ecce em̄ quid dicit
princeps philosophorū arestotiles vir gentilis qui i articulo mor-
tis cōstitutus ogregatis circa se alijs mundi sapientibus suis disci-
pulis locutus est in hec verba . qñ homo dominatur voluptatibus
suis et cohercet naturam suam hoerendo oblectamēta corpis que
immundant ip̄am . sed inquirat delicias anime in addiscendo scien-
tial dei et intelligit secreta sua . tunc apti sunt oculi anime et deli-
ciantur multum et delectabitur delectatione dissimili delecta-
tionibus corpis . quia omnes ille tenebze corpis finiuntur et ter-
minantur in nichilum et destruunt substantiam suaz et faciūt ip̄m
descendere ad interitum . hec ille . et quid adhuc egemus testibus
ecce ab hijs qui foris sunt oera te testimonium p̄hibetur .

**Capitulū secundū dñes cōsolatōes sup carentia deliciaz sen-
sibilium seu voluptatum secundū sensus seu potencias sensitiuas .**

Secundo post p̄missa dominam cōsolatricem adiit tri-
stis alius de sensibilibus deliciaz seu voluptatuz ca-
rentia pturbatus . cui ip̄a p̄ ipsius cōsolatōne mor-
duas de suis puellis adiunxit .

I. CONSIDERATIO .

Prima igitur puella ad hominem illum sic ait . Profecto quā-
to magis sensus seu sensitiuas potencias dum pegrinamur in
corpe delicijs curamus deficere . tanto illa supior naturaqz ip̄az
domina cōstituta mens humana famelica magis relinquitur suis i-
ternis relectōnibus a deo p̄missis destituta . Nempe celestis patris
familias dispensator p̄mptuaria cuius plena . cuius cella vinaria
abundat in conuiuium vindemie defecate populo dei exhibenduz
qui in celis disponit nobis mensam ut edamus et bibamus sup mē-
sam eius . etiam hic nequaqz volens dimittere nos ieiunos ne defi-
ciamus in via sic alloquitur dulciter viatores . Venite inq̄t ad me
qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos . Nimiruz mente
refici si volum⁹ appropinquem⁹ ei necesse est . Ip̄e nāqz dicit pascha
nostrum . Ab eius aut̄ interno relectorio utpote in claustro anime
cōstituto . distamus remotius duz non sine multiplicibus peccatorū

7 9
oneribus et curarum laboribus extra claustrum ad curias sensuum animalium nos conferimus. curantes illic exquisita deliciarum pabula ipsis animalibus sensibus tanquam vilissimis animalibus et suillis vilibus ministrare. Quo fit profecto quod cum animalis homo qui sunt spiritus non precipiat a spirituali refectioe neque ieiunium relinquimus. verum etiam impie famelicam esse facimus mentem internam quam tanquam spiritus pulcherrimam sortem similem sibi habere voluit. immo et creauit secundum suam ymaginem ipse deus. verum si quod tolerabiliter videtur desidere mus sensitivas potestas esse pedisseque tanti regis sponse de regno anime. cui posse dinoscitur iure nature. in reginam celi assumptam. nunquam error excusabitur antedictus. Profecto mime. Quid enim est hoc. eam que inter est regiam egredi et reginam tantam famelicam relinquere et forissecas corporaliu organorum officinas colere et inibi pedissequis ignobilibus deliciarum diuina prepare

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad predictum hominem tristis sic ait. Homo simplex Senecam audi venerabilem tanquam tibi loquentem atque sese quasi apud te excusantem. Existimas inquit me detrahere tibi multas voluptates qui fortuito submoueo. qui speciei dulcissima oblectamenta censeo deuitanda. immo contra. volo tibi nunquam deesse leticiam. hec ille. quasi dicat. hoc te habere volo quod non superatur villo oblectamento voluptatis teste filio syrach. non est inquit oblectamentum super cordis gaudium. Tu ergo habeto et me atque sororem meam prius locutam hac in parte excusatas. que delectationes non damnamus. sed mutamus ut ibi habeantur et querantur. vbi sanctius et honestius possidentur. Vbi inquires. Certe non apud sensus hominis qui proueniunt in malum ab adolescentia sua donec abscedat quod ex parte est et succedat quod profectum est. apud utrumque hominem illo scilicet in statu in quo nec sensibiles deliciae sunt suspectae. Interim autem vnam cum patre clareuallis tibi sic dicimus. Delectationes non perdimus. sed mutamus a corpore ad animam. a sensibus ad conscientiam. hec bernhardus.

Capitulum tertium continens consolationes super carentia venereorum seu veneree voluptatis siue super abstinentia a delicatioribus luxurie.

Tercio post premissa domine consolatrici tristis alius de veneree voluptatis carentia est conquestus. que mox ei sex de puellis suis pro eius consolatione assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima itaque puella tristis sic alloquitur. videtur quod tu homo qui luxurianti carni satisfacere appetis similis sis viri que in folia vel in lignum luxuriatur. que quatenus ubertiores proferat fructum pro putatione purgari solent. te quoque necesse est purgari pro amputationem

luxuriose voluptatis. si fructū pferre desideras honoris et honestatis. et nōne fructus honoris et honestatis quibus inter cēpalia nihil est melius. merito plus sape debz q̄ feda voluptas carnis fetens et abhoiabilis corpis et anime corruptō inductiua infamie et destructiua honoris. Dices forte quō honoris si non sit res nota alijs. sed plane in hoc erras. nonne nota est cordis tui infectio p̄ncipibus populoz. cum deo abrahaz congregatis. immo et ip̄i deo p̄ncipaliter et suis angelis. Nonne igitur sunt qui facta tua sciunt et intuitiue intelligunt et sentiunt nulla distantia impediēte put supra p̄ sodalem meam est deductum.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella. non sine verecundia se loqui asserens. ad p̄dictum ait. Nunquit p̄phas legisti v̄l naum solum. et corruēt inquit. vel sc̄dm. lxx. infirmabuntur in corpibus suis p̄pter multitudinem fornicationum mulieris speciose et grate. Ratio sc̄dm medicos videtur esse quia oplexio semis est calida et humida. generatur em̄ ex claro et puro sanguine quo et p̄ncipalia et p̄ria pascuntur ac sustentantur membra. Vnde cū in eius euacuatione quis modum transgreditur non sup̄est sanguis quo pascant. Ideoq; virtus hominis debilitatur. corpus desiccatur. et defectus sequitur. Addit quoq; galienus. Non inquit p̄cedit a mēbris solus humor sed etiā sp̄s vitalis p̄ arterias exit cum semine. Ideoq; nō est mixta si veneree voluptati deditus debilitatur qz duz corpus euacuatur vitalis quoq; virtus minuitur. Vnde etiā mlti mortui sunt ob hoc. etiam sc̄dm Galienū diuiti⁹ eunuchi viuunt.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad hoīez de carentia venereoz turbatur sic ait. Cur hac occasione turbaris. q̄ quidem carentia. humani generis oseruat dignitatem. Nunq̄ audisti p̄ncipem phoz dixisse q̄ delectationes secundum tactum faciunt hominem brutalem seu bestialem. Quo pacto forsā inquires. Profecto secundum illū venerabilem aquinensem. bestie rōne carēt. vñ sc̄dm hoc homo in coitu bestialis efficitur q̄ delectationē coit⁹ et feruorem occupiscentie rōne moderari nō potest. Rursum sc̄dm eundē nūc in via i statu nature lapse tales delectatōes que habētur cum vehēntia passionis et animi inquietudine. eo q̄ nō oīnue regulantur sc̄dm rationem etiā humanā. s̄z excedunt regulam rōnis et suo excessu ip̄am rōnem absorbent. Ideo faciunt hominem brutalem. Nonne igitur sane mentis homini ne tali effectu miserabili ab humani generis dignitate turpiter degeneret d̄ cause ip̄i effectu. id est venereoz carentia merito est gaudendū potius q̄ dolendum.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella p̄dicte tercię tanq̄ p̄pinque sue ocordās sic ad

7

tristem loquitur . cur de eius rei carentia tristaris q̄ si eo non ca-
reres tam quo ad sp̄m naturalem humanum . q̄ quo ad sp̄m diuinū
notabiliter impeditus esses . **V**is scire d̄ impedim̄to sp̄s humani .
vl̄ quantū ad actum intelligendi . **A**udi illustriū testimonia . **N**on
ne em̄ princeps phoꝝ aristoteles illustris fuit . **N**ōne et magnus
pater augu⁹ est illustris . et quid dicunt isti . **E**cce dicit aristoteles
q̄ in delectatōe venereoꝝ null⁹ potest aliquid itelligere . magn⁹
aūt pater et d̄ delectatōe venerea loquēs dicit . q̄ ip̄o mōto t̄pis
quo ad eius puenit⁹ extremum pene omnis acies . et quasi vigilia
cogitatōnis obzuitur . **V**is rursus scire de impedim̄to quod homo
pantur quācum ad sp̄m diuinum . **E**cce delectatō venerea adeo na-
ta est impedire presentia sp̄s sancti q̄ dicit illustris vir **I**eronimus
q̄ illo tēpe quo coniugales actus geruntur presentia sp̄s sancti non
dabitur . etiam si p̄pheta esse videatur qui officio generatōnis ob
sequitur .

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad p̄fatum tristem sic ait . **C**ur de carentia eius
rei molestaris . et non potius rem illam molestaris . quā et mū-
di sapientes p̄cipui detestant⁹ . **A**udi illum aristotile in signem in
mortis articulo voce veridica de carnis illecebris et actib⁹ turpi-
bus . et de illis qui talib⁹ vocant p̄stantez . sicq̄ inquentē . **Q**ui
inquit multū vitur voluptate venerea inueterat corpus suum . et
sustantiam suā macilentat . et sapiens qui despexit et odiuit omnes
hm̄i supple delectatōnes que sunt despecte et viles exultare de-
buit in t̄pe quo anima sua appropinquauit creatori suo . quia nō ti-
met appropinquare se ip̄i . nec inuenit contradictorē nec repulsoꝝ .
sicut anime que secute sunt vanitates . sequit⁹ . circa fines beata est
anima que nō est infecta p̄auis op̄ibus huius mundi et intellexit
creatorē suū ipsa est que reuertitur in locum suū in delicijs
magnis . non cum delectationibus corpis que sunt despecte . et ve-
anime peccatrici que non habet virtutez nec posse redeundi ad lo-
cum suū . nec potest ascendere in patriam suam . q̄ turpia opa de-
lectatōis corpis ip̄ediūt ascensum ei⁹ sursum . **N**ec ille vir gētilis
Sz et tulus ille refert q̄ archita tarentinus cū eius sermone plato
atheniēsis ei⁹ adiutor interessz nullā capitalioꝝ pestē q̄ volupta-
tem corpis dicebat hominib⁹ a natura datā . cunq̄ nil p̄stabilius
mēte de⁹ dedissz huic diuino muneri nichil tā inimicū esse q̄ volu-
ptatē . nemini cēsebat fore dubium quin q̄diu voluptate gauderz
nichil agitare mente nichil cogitatōne . nihil ratōne d̄sequi posset
Nec ille . fertur quoq̄ p̄dictus archita dixisse . nulla pestis capita-
lioꝝ q̄ voluptas corpis cuius auide libidines temere et effrenate
ad patiendum incitantur . hinc patrie p̄ditōnes . hinc rez publica-
rum euerfiones . nullū deniq̄ scel⁹ nullum facin⁹ est ad quod su-
scipiendum non libido voluptatis impellat .

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella ad pfatum sic ait. Nescis qm dictum est homibus templum dñi sanctum est quod estis vos. Sz quod peccatum maius esse posset q̄ quo polluitur templū dei sanctū vl̄ i baptismo sanctificatum. quod quidē fit p̄ actum venererz. Hoc em̄ actu vno existente duplex simul polluitur. templum. in viro. s. et in muliere. immo cum templi dei appellatōne non solum mens cui conuenit p̄ncipaliter. sed et corp⁹ continetur. sequitur vno fornicatōnis actu cui osensus adest p̄sone vtriusqz simul quatuor tēpla p̄phanari pollui et confundi. Cuius peccati magnitudinē cōsiderās p̄sidorus. Inter cetera inquit. vij. vitia fornicatō maximuz scel⁹ ē. quia p̄ carnis immundiciam templū dei violat templum. s. inferi⁹ et sup̄ius. que alterutrum sibi suam cōmunicant fedicitatem. que ab vno in alterum deriuatur.

Capitulum quartum continēs consolatōnes sup̄ abstinentia ab osculis et amplexibus et a voluptuosa seu libidinosa personarū dilectarum cōtractatione.

Quarto post p̄missa quidem p̄pter abstinentiā ab osculis et amplexibus et voluptuosa p̄sonarū dilectarū cōtractatōne cōtristat⁹ dominam consolatricem adijte sperās apud eam cōsolatōnem inuenire. At illa eidez mox de puellis suis duas adiunxit impans vt̄ ipsum cōsolēt⁹.

I. CONSIDERATIO.

Prima itaqz puella ip̄m tristē alloquit⁹ p̄ hunc modū. Cū inq̄t tangencia sint quorū vltima sunt siml̄. et cū dicti tact⁹ mediū faciant inter hoīez et deū. sequit⁹ quidē ad tales tact⁹ q̄ necesse ē carere tactu quodā diuino multo suauiori. de q̄ loq̄t⁹ regularis ille de arza anime. Queso inquit quid est illud dulce qd̄ in eius recordatōne alñ me tangere solet. et quasi quibusdā amplexibus amoris intus teneo. r̄c. Sz dicti medij sublatō via est ad cōiunctōnem extremorū. sublato em̄ medio p̄culdubio diunguntur extrema. q̄p̄ pe hoc mime fallit respectu illius extremi cuius hec sunt verba. Delicie mee esse cum filijs hominum. sequitur ergo tactus ille secundus internus qui tam dulcis p̄pter qz cum sit vehementius ad delectatōnem mouens q̄ tactus alter. Interroga expertum et sentiet quod dico. nulla erit ratio quare de p̄dicti imūdi tactus carentia quis turbetur. Est aut̄ et de osculis sp̄alis ratio. q̄s em̄ l̄ me diocriter mūdus. os quod cerneret inquinatuz cupet osculari. habet autez et sponsus anime oscula que p̄bebeat. Osculetur me inq̄t sponsa osculo oris sui. Vtiqz os mundissimū esse constat. ecōtra libidinosum osculum os immundum reddit deosculantis pariter et deosculati. An non libido sordida est atqz commaculat. Nonne etiā olet. igitur illa osculum excludit oris mundissimi odore sua uissimo redolentis. spirat siquidem os diuinum odorem balsami.

Nam et illa que processisse sese ex ore altissimi gloriatur. sicut inquit cynamomum et balsamum aromantizans odorem dedit. et quasi mirra electa dedit suauitatem odoris. Igitur ne mundissimi oris altissimi tam suauiter redolentis desiderabili osculo quis priuet. expe- dit et necesse est ut illo osculo careat quod ex libidine puenit vel quod ad libidinem terminatur.

H. CONSIDERATIO.

Secunda puella animauertens multos esse quos pmissus gen- tristicie turbat ad omnes simul sermones dirigens ita ait. Qui quod filij hominum cur videntes filias hominum quod sint pulcre. mox earum delectari queritis in amplexu. aut alio quouis tactu. O stulti nolite hoc appetere. non expedit quidem. Quis enim tam insanus quam si ydolum aliquid prospiceret pulchre facie. sed pro omni corpore alibi a spiritu et spinosum. eius nihilominus rueret in amplexum. Quid vero de filiabus hominum estimatis. pulcras attenditis. Sed queso ubi pulcritudo poterit hec discerni. Num alibi quam in facie. forte nec in facie. nam spina in oculo deformat faciem. Ille vero quas pulcras dicitis tanquam stulti secundum faciem iudicantes id est superficie attendentes. que proinde non sunt spine in oculis vestris. non modo in suis oculis habent spinas. sed tota in facie atque pro omni corpore veraciter sunt spinose. Audite queso canticum sponsi sponsam suam vnicam filiabus hominum tanquam eis persus dissimilem operantis. Sicut inquit liliam inter spinas sic amica mea inter filias. Quod verbis sane sub hoc accipite intellectu. Videlicet non quod quilibet vna spina. sed quod instar ericij vnaqueque totaliter sit spinosa. aculeis plena. Ita quidem ut omni ex parte qua tangitur illic pungens spina seu aculeus non modo inueniatur. verum potius ipsius tangentis anime faciende infigetur. Si tangis manum spinam infiget. Si os ore te- tigeris vtriusque labium spinarum barba affliget et breuiter non est pro in corpore que attracta medullis cordis attingentis spinarum aculeos non imprimat. Quapropter eo sane tempe quo nondum fuerit tempus amplexandi. sed longe fieri ab amplexibus quo nec tempus est tangendi. quemadmodum felicitis meriti marie dixit saluator. noli me tangere. nondum enim ascendi ad patrem meum. huiusmodi inquit te- pe dicat et quilibet vir sapiens. filie babilonis misere. noli me tangere. Suo namque libidinoso operu. quod contingit. quod deosculatur. quod ve manibus contrectat ac a quo contrectatur. spinis impressis vulnerat. cruentumque relinquit in suo sanguine vel dicam potius in sanguinibus peccatorum miserabiliter volutandum. Que nam forte quis inquiet sunt iste spine. Profecto horride spine sunt carnalia desideria. desideriosam animam vulnerantia. a quibus spinis cauere nos ammonet princeps ipse apostolorum. Obsecro inquit vos abstinere a carnalibus desideriis quod militant aduersus animam.

9

Verum si quempiam desideria ista tanq̄ spine non satis videantur affligere. p̄ sp̄mas poterit accipere diros aculeos pungentis conscientie. carnis delectatōnes aude concupitas sui remorsus contrarietate non modo vincentis. verum etiam quantotius atq̄ acutius vindicantis. Voluptas enim quo avidius hausta est citius in contrarium recidit. ut ait ille illustris seneca. Gaudere igitur magis oportuit q̄ dolere de abstinentia omnis voluptuosi cōtactus qui post fedam delectatōnem breui durantiem. cor reddit saucium suis aculeis pungitiuis qui infixi p̄fundius e corde educi nequeunt. priusq̄ homo proprii oris confessione confusionem notabilem patitur.

¶ Capitulum quōtum continēs consolationes sup̄ carentia voluptuose contrectatōnis sp̄aliter manuum p̄sone dilecte.

Quinto post p̄missa accessit ad venerabilem dominaz cōsolatricem etiam alius quidam tristis conquerēdo q̄ non posset manus persone sibi dilecte contractare cui illa de suis puellis mox duas p̄o ipso consolando assignavit.

I. CONSIDERATIO.

Prima itaq̄ puella p̄dictum fatuum sic est aggressa. Ecce inq̄t quid ex cythera simp̄honicī illi cytharede diuinis auribus insonuerit. Tenuisti inquit manum dexteram meam. et in volūtate tua deduxisti me. et cum gloria suscepisti me. Manc manum quam tenere dignatur de⁹ qualē esse putatis vos carnis amatores. Profecto amator lylion⁹ deus suis diuinis manib⁹ has manus dignatur tenere. hijs q̄ manibus post se sponsaz trahere in gloria collocandam. que quidem man⁹ lilia quedā sunt utpote quib⁹ inest cādor delectabilis lilion⁹. nō certe man⁹ sanguinolētas spurcissimo sanguine plenas. Eozte dices que nā sunt iste. Reuera huiuscemodi sunt manus voluptuose immo libidinoze otrectate. Nimir⁹ ī illis sanguis verus in venis decurzēs otrectatōe aduocatur ac ibi etiā multiplicatur. Nam siquidem singulis membris dū patiunt̄ p̄sidio vult esse p̄ sanguinis missionez. q̄z etsi modica pellicula mortalium occultet ab oculis. iste tñ sanguis abhominabile libidinis instrūctuz p̄spicue cernitur. oculoz intuitu diuinoz. quippe virum sanguinum et dolosum abhoiabitur dñs. nec abhominaretur nisi agnitū. Hautdubiū igitur quin et man⁹ huiōi dolosis plenas sanguinib⁹ agnoscat et abhometur. In quaz siquidē p̄hisionōia celestis p̄hisiologus certissime deprehendit virum sanguinum et dolosum sibi abhominabilem et exosum. Sunt autem manus iste rursū plene sanguibus. id est peccatis de quibus psalmigrab⁹.

7

Libera me inquit de sanguinibus. Nam et vulgares nonnunquam aliquos appellant sanguinolentos peccatores. Quid igitur miri si et manus ille peccatrices dicantur esse penitus sanguinolente que si pro cuiusvis rei impetratione subleuentur ad deum. quid aliud putas eas nisi diuinorum oculorum auersionem posse melius impetrare. Nepe ut ait cecus ille cum illuminatus. peccatores deus non audit. scilicet quantum est ex eorum meritis. hoc itaque lucrum habet persona quevis de manuum suarum voluptuosa directatione quod nec digne sunt ad celum subleuari pro gratie impetratione. contra autem is qui caret voluptuosa manuum suarum directatione. eo magis gaudeat quo ex hoc audet manus suas ad deum sursum eleuare sub spe gratie recipiende.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella prememoratum fatuum sic est allocuta. Nescis quod manuum libidinosa directatio est quasi cere mollificatio ad ipsam qui mollificat impressionem ymaginis. exclusa perfecta ymagine trinitatis. Cuius cere inquires. Profecto illius de qua diuinus ille symphonides testatur dicens. factum est cor meum tanquam cera liquefcens. Quo inquires ad huius cere mollificationem manuum contractio se extenderet. manus namque forissecus sunt et cor est intra nec modico etiam cor et manus distare videntur interuallo. Sed huius facile est obsequi solutionem questionis. Siquidem vene cordis ad manus usque protrahuntur. qua ex re contingit ex contactu earum in manibus calefacto sanguine et illo ex compressione manus ad cor recurrere vel vicinum sanguinem et ille alium immutante et sic successiue calefactione ad cordis sanguinem protrahente. resultat quantoties in ipso corde mollificationis effectus. quemadmodum qui trahere proponunt sanguinem. dicuntur brachium calefacere. dum solas manus ad ignem porrigunt immediate. uti et qui trahit cordam distantem a se pulsat campanam. Sed et vere dici posset cor quod liquefit uti cera ab ipsis contractatis manibus non distare. Cor siquidem hoc est anima vel animus. non enim est cor carneum. sed anima carnis. Porro de anima carnis dicit ille psalmigraphus. Anima mea in manibus meis semper. et si quadam hoc ratione sit dictum de quibuslibet manibus. specialius tamen id dici potest de manibus illis quibus contractio plenas reddit sanguinibus. Nam ut noster tradit leuiticus anima carnis in sanguine est. Qui ergo nolit effluere defluere qui corde solido et non ad modum cere liquefcente diuinam in se prepulchram ymaginem optet conseruare. qui turpissime ac spurcissime cuiusvis sigillationis aut ymaginis impressioni omnem resistendi virtutem velit non amittere. Is necesse est abstunere studeat a manuum tam actiua quam passiuam contractatione. Sed dices forte. absit quod omnis manuum contactus ad perniciosas resolutiones animi terminetur.

Ab sit ne omnis tactus hmoi sic libidis incetiu. recte qdem dicit.
Sed tactus qui eiusmodi est. qui animum virt non resoluit. qui ef
feminatum non facit. qui incendium libidinis minime operatur q
castus vel pudicus est. Profecto tactus huiodi carentia quenq mini
me contristabit. sed a tali quilibet facillime honestatis ob gratiaz
abstinebit. quod satis supponit in ethicis suis mundi sapiens. Si
gnum inquit oportet facere habituu sup uenientem voluptatem
vel tristitiam. qui quidem em recedit a corpilib voluptatib. et
hoci po gaudet tempatus. qui aut tristatur intempatus.

Capitulū sextū cōtinē cōsolatōes spēaliter virginū super voluptuo
sarum carentia delectatōnum.

Exto post p̄missa ad dominam cōsolatricem accessi t
etiam virgo quedā tristis ex carentia voluptuose de
lectatōis cui mox dñā grā cōsolatōis ipendende dual
deputauit de suis puellis.

I. CONSIDERATIO.

Prima igitur puella ad virginem illā tanq̄ ad vnā de quinqz
fatuis subuersa lampade sua et extincta. oleū leticie nō habē
tē sic ait. Nonne tibi note sunt prudētes virgines que veniēte spō
so intrauerūt cū eo ad nuptias. Quod si nosti miq̄ est valde q̄ nō
omni conamie studes eaz collegio aggregari. Nimiq̄ de his nō
gratis seu frustra cantat ecclesia voce dulcisona. Ihesu corona vir
ginum. qui pascis inter lilia sept̄ choreis virginū. sp̄sūs decet
glozia. sponsisqz reddēs p̄mia. Quocūqz p̄gis virgines sequuntur.
atqz laudibz post te canentes cursitāt. himnosqz dulces p̄sonant.
Dices forte quibz himnis v̄ laudibz. Profecto ad p̄sens submis
so intellectu p̄ nostrum citharedam dauid ap̄ham dictuz noueris
Laudate eū in tympano. et rursus. Laudate eū in cordis que. s. p̄
dictis oueniunt choreis. S̄z quid p̄ tympanum quid ve p̄ cordas.
Ecce hoc glosa apit. Nam cū d̄z in tympano glosa exponit. id est i
carne que ē sine omni corruptōne. et cum d̄z i cordis. glosa expoit.
id est in carne iam a corruptione libera. Virginalis igit̄ incorru
ptio carnalis voluptatis exclusiua vicem habet apud deum tym
panoz. Vicem quoqz et cordaz. id est omnium musicoz instrum̄
tozum cordas habentium. et sic iuxta scripture mozem exp̄essione
paucozum determinatoz indeterminatam multitudinem capien
do dicta virginalis incorruptō equiualeat seu potiq̄ p̄ualeat vni
uersis generibus musicoz ad laudem dei sonantium. Virgo itaqz
carnaliter incorrupta q̄si lubrica carne a pelle rasa celestis tym
panistria est atqz ab omni noxio humore desiccata quasi siccarum

cordarum musico usu valde solaciosa est. **Q**uid ergo cogitas eligendum. **N**one magis est eligendum carnis momentanea voluptate hoc in tempe carere et regi glorie cunctisque celi ciuibus musicoꝝ scdm equiualeriam instrumentoꝝ solaciũ exhibere taz gratum et acceptabile. q̄ neglecto hmõ celesti solacio p̄dicta in presenti feda vi voluptate. et quasi fetore in illa seu turpitudine cõsistente ipsi regi glorie. cuctisque celicolis abhominabilem esse. constat certe q̄ scdm nequaq̄. sed primum est gaudenter eligendum.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad p̄dictam fatuam virginem taliter e locuta **S**tolta et insipiens cũ salua virginitate p̄ minoribus voluptatibus relictis p̄pter deum habere valeas multo maiores. cur ex hoc tristaris q̄ nō habes ipas minores. s. carnales. **V**is scire q̄ habere valeas maiores. **E**cce carnales deliciae sunt de reꝝ numero. p̄pter quaz relictõne p̄pter deum factam ab ip̄o deo centuplũ est p̄missum. quippe nulla ratõ est quare relinquẽs domũ aut agras. aut uxorem ec. hmõ centuplum accipiet in hac vita. et non idem sit de carnalibus delicijs sentiendũ. **S**z q̄d. certe relinquẽs p̄pter x̄pm domũ aut agras aut uxore ec huiuscemodi centuplũ accipiet in hac vita. i. centuplam consolacõnem respectu eius quã in re relictã habuisset si eam minime reliquisset. put dilucide p̄ neptẽ meaz supius declaratur. cõsequens igitur est q̄ virgo relinquẽs p̄pter x̄pm carnales delicias quas corrupta habere posset centuplã cõsolacõnez accipiet in presenti et si qua virginum fatuarum hoc non expitur huius rei hanc veraciter reor esse causaz. quia non reliquerit carnales delicias siue voluptates pure et simpliciter p̄pter deum. qualem finez et modũ terrena relinquendi determinat ip̄e x̄ps. **S**eruato itaqz modo et fine debito terrena relinquendi. q̄ p̄ relictis carnalibus delicijs virgo prudens deliciaꝝ centuplum. id e multo maiores delicias cõsequatur satis videtur innui cum de virgine gloriosa in hoc cantico ecclesie. **S**pectiosa facta es et suavis signanter subiungitur. **I**n delicijs virginitatis. quasi inter delicias ille sint p̄cipue atqz suauissime. **Q**uapropter et ille dulcis p̄ clareuallis. **Q**uid ni inquit delicias dixerim virginitatis decus cũ munere fecunditatis quo quidem munere prudẽtes virgines vl spũaliter et magis idcirco delectabiliter cõsequẽdo nō priuantur. quippe relinquentib9 eis p̄pter x̄pm omnẽ renereaz voluptatẽ. ac per consequẽs carnalem fecundationem que solacõsam terminatur ad p̄plem cum p̄ utroqz relictõ centuplum scdm diuinam sp̄nsionem debeatur. contingit eas p̄ carnalibus filijs. spũalium filicaz multiplicatione in centuplum fecundari. **I**uxta dictum illud p̄bicum p̄ter et apostolicũ. multi filij cõserte mag q̄ ei9 q̄ habz vix. et hi9 q̄dez spũales filij tãto sunt iocũdiores magqz cõsiderabiles quãto

9
minorem eis q̄ carnalibus curam educatōis necesse est ipendere.
victu namq; non indigent nec vestitum requirūt et hoc quidē ad
modum corpm future claritatis. nec mix. Nempe et ipozum est q̄
pulcra casta generatō cū claritate. vnde ornatu pprie sibiq; essen-
tialis claritatis sunt contenti. Sed et nihilōi filij tales cum sint
actus intra manentes v̄l ip̄is quib; eliciuntur habitibus sunt ve-
stiri vel saltem caritate informante adornati.

Capitulum septimum continēs consolationes sup carentia cō-
uiuioꝝ et multipliciū epulaz seu deliciaꝝ in multiplicib; ciba-
rijs et poculis delicatis consistentiū.

Sextimo post p̄missa ad sepe dictam dominam solat-
ricem accessit et alius tristis petēs sup carentia cō-
uiuioꝝ et epulaz seu deliciaꝝ h̄mōi solari. cui il-
la pro consolatione sua de puellis suis quatuor mox
adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ait ad hominem p̄missa desiderantem. Nonne ti-
bi melius foret nunc carere breuis duratōis diuicio quaten;
iugis conuiuij capacioꝝ esses q̄ breue eligere et iuge negligere.
fateor inque primum melius. Sed ne dubites mundana conuiuia
breuis esse durationis. non semp certe sedet ad mensam animalis
homo in conuiuijs quibus vacans exponit se piculis. Repitur ni-
mirum in sanctorū legēdis q̄ piculari solet castitas indelicij. Se-
cundūq; jeronimū. inter epulas et delicias non est credendū pudici-
ciā posse seruari. Cur ḡ breui durātes delicias dilig et nō poti;
ip̄is nūc carere eligis vt sis capacioꝝ iugis diuuij qd̄ dictis oppo-
nit piculis. Quod ē illud inq̄es. Profecto salomon i puerbijs il-
lud manifestat dicens. Secura mens quasi iuge diuuium. Huic re-
uera conuiuio vt de alcioꝝibus taceam non desunt quantum ad
cibum naratilia et volatilia grata decoctōne pata. Que nam inq̄-
es sunt illa. Sunt certe volucres celi et pisces maris qui pambu-
lant semitas maris. Ex hijs namq; fiunt epule secura mente degu-
stande. Nimirū volucres celi sunt sancti in celo qui assumpserunt
pennas vt aquile volabunt et non deficiēt. Doꝝro pisces maris. s.
huius maris magni et spaciosi manib;. sunt sancti in terra adhuc
in pelago huius mundi cōstituti qui tamen pambulant semitas ma-
ris. s. ad portum salutis breuiori atq; strictiori via tendentes qui
iuxta dictum pictagoꝝicum per viam cōmunem non ambulant ne
multozum sequantur erroꝝes. **V**is autem scire quomodo vel
quando ex hijs epule ad gustum secure mentis reficiendum deco-
quantur. Ecce hoc contingit quando assumuntur i contemplatōe

canq̄ grata materia et delectabilis intellectualis delectationis et effectualis masticationis deferente ad hoc plimum igne caritatis. **N**imirū dū caritati hominū secure m̄tis atqz pure sancte vita in terzis vel in celis existentū qui dum viuerent tam cōiuiua q̄ alia mūdi delectabilia contempserunt cōsideranda obicitur. tunc quasi ex oblato seu p̄sentato eis ferculo ip̄oz mens nō mediocriter recreatur. **D**ozro quantū ad potum non est opatio cuiusuis mūdani conuiuii adiuge conuiuium aū dictum. **N**am si mundanū conuiuium potu cuiusq̄ optimi vini forte abundat huius additio teste scriptura talis est. q̄ blāde ingredit̄. s̄z in nouissimo mordet vt coluber. **O** q̄ appetibile conuiuiū cuius pot̄ est vt coluber formidand̄. **H**uius potus non scriptura tantum. s̄z et experientia credentiā nobis fecit. **N**on sic de dicto iugi cōiuiuo cuius conuine vno sp̄ualis leticie qd̄ deum et homines letificat mēbriant̄. cuiusqz cōiuiue etiam illo conuiuo adhuc in terzis p̄ticipant. de quo in celis p̄fructu dicitur illud p̄pheticū potest intelligi. **F**aciet d̄ns omnibz populis conuiuiū vindemie defecate. id ē de vino pure leticie sine omni tristicie admixtione. quale vinum habere mundano conuiuiuo est impossibile.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad p̄dictū hominem sic ait. **T**u si deliciosis conuiuijs puta cōsistentibus in cibo et potu delicatis intent̄ fueris animam tuam vt supra patuit famelicaz facis. **N**empe defraudas eam a desiderio suo. gustato quidem sp̄u desipit omnis caro. **I**gitur scdm̄ loyicos a destructione cōsequentis. **S**i tibi non desipit omnis caro quin delicias diligas carnis animam tuā gustare sp̄m seu fructibus sp̄s pasci non p̄mittis. **D**ozro si que carnis sunt. s̄. exteriora conuiua et epulas spernis nec in cibo potuue delicias q̄ris. **D**rofecto reficietur anima tua iternis delicijs. fructibz sp̄s primis et purissimis necnon et aromaticis. **S**z qui nam sunt iquies isti fructus primi et purissimi atqz aromatici. **C**erte fructus sp̄s sunt virtutes. **N**am apostolus paulus sic accipit fructus sp̄s vbi dicit fruct̄ sp̄s. caritas. gaudiū. pax. patientia. c̄. **V**is aut̄ scire q̄ hij fructus primi sint ac purissimi sume argumentū ex conditōe arboris. nam qualis arbor talis fructus. **S**i enim arbor bona fructus bonos facit. consequens est vt arbor optima fructus faciat optimos. nobilissima nobilissimos. purissima purissimos. dulcissima dulcissimos. **S**z qd̄ sp̄u cuī tanq̄ arboris sunt dicti fruct̄ melius. nobilius. purius. vel dulcius esse posset. **A**udi scripturam exclamantē. **O** q̄ bonus et suavis ē domine spiritus tū. **V**is rursus scire q̄ virtutes sint fructus aromatici seu odoris optimi considera q̄ de virtutum odoribus multa reperiuntur in scripturis. **V**nde et de virgine glorioza ratione virtutum quibus erat vestita cantamus. **C**uī q̄dem inestimabilis odor erat nimis in vestimentis eī.

Sunt ergo virtutes fructus odoriferi adeo delectabiles q̄ dicit
ob hoc magnus ille archiantistes Ambrosius. virtutes fructus
sunt inquantū mentē sincera delectatōne reficiūt. Hinc autē est p̄
fecto q̄ ip̄e virtutes ad cōuiuium anime d̄ferunt. Audi pastores
dominici gregis. gregozium loquoz egregiū de filijs Iob loquē-
tem. Filij inquit p̄ domos diuuium faciunt dum virtutes singule
iuxta modum pp̄m mentem pascunt. Si ergo exteriora conuiuia et
delicias declinabis reficietur interior anime gust⁹. immo siml et
vis⁹. Vñ p̄ vtroqz interiori sensu dicit ps̄. Gustate et videte quo-
nam suavis est dñs. Sed nec isti sensus tantū. sed cū visu etiā au-
ditus dñte ps̄. Audi filia et vide. et iterum audiam quid loquat⁹
in me dominus deus. Dariqz modo est sentiendum et de alijs in-
teriorib⁹ sensibus. Sed quid. Nunquit non melius est animam cū
hijs omnib⁹ delectabiliter refici atqz spūalibus delicijs delecta-
ri q̄ ipsa cum hijs suis sensibus famelica remanente paupem illū
carnalem gustum p̄mp̄ refici solis. s. delicijs exterioribus et ca-
ducis et hoc p̄ sepe in interitum carnis.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad hominem p̄dictum diuuiā epl̄ax et delicia
h̄mōi desiderantes sic ait. Cur ista desideras de quoz caren-
tia potius gaudere deberes q̄ trīstari. Eo nimir q̄ frequens eoz
v̄sus terribile dei puocat iudiciū ad infligendum p̄petuos cru-
ciatus. Seml quidem in primo pente expulsus es de paradiso vo-
luptatis et si fas ē dicere malis dei gratibus itez vis v̄l alteruz
paradisum voluptatis introire. et nonne hoc est eo ampli⁹ formi-
dandum quo et dignius. p̄ferim in nō miserto paupis puniendus
quemadmodum et reperimus punitum. Vide hystoziam de diuite
et lazaro. Audi quoqz et circa patrem clareuallis clarissimis ver-
bis periculum in hac materia declarantem. Ego inquit diuitem
de quo saluator facit mentōnem in euangelio in nullo audio ac-
cusari nisi q̄ induebatur purpura et bysso et epulabat⁹ quottidie
splendide. Si credulitatis eum arguimus q̄ substantiam mūdi ha-
bens et videns fratres suū egere clausit viscera sua ab eo. quid
dicturi estis qui tot videtis lazaros esurientes et nudos et plus
de iumentis vestris q̄ de eoz miserijs cogitatis. Sz ad tremēdū
iudiciū veniamus abrahe. Memento filij q̄ recepis bona in vita
tua et lazarus similiter mala. Verum vtrūqz est. negari non potest
fer sententiam quia paucis exp̄ssa est summa negocij. Iste bona et
ille mala excepit. Nunc autem hic d̄solatur tu aut cruciaris. Exp̄-
giscimini et flete. terribilis in iudicijs deus super filios hominū
heccine est cruciatuū causa tota q̄ in seculo bona receperat. Ita
plane. Neqz enim nos ad hoc de paradiso voluptatis diuina anim-
aduersio eiecisse videtur vt alteruz sibi hoc paradisum adinuentō
humana pararet. Nec pater ille.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella ad hominem in hoc mundo delicias p̄sertim ven-
tris appetentē sic ait. **N**ōne te esse p̄fiteris de militia xp̄iana
Profiteor inquires. quippe militia est vita hominis sup̄ terram. cur
ergo aquirendis te d̄ delicijs verecūdia non restringit. **N**imix bo-
nus miles minime reputa^r qui nimis est delicat⁹. quis inquires est
ille. **A**udi venerandum p̄sbiter⁹ jeronimū. **N**imis delicatus ē mi-
les qui vult hic gaudere cum mundo et postmodum regnare cum
xp̄o ut de delicijs ad delicias transeat. hec jheronim⁹. **S**ed quid si
velit. nunquit est de re possibili velle eius. p̄fecto mime. **A**udi iti-
dem p̄sbiter⁹ eundem. **D**ifficile inquit immo impossibile est ut p̄-
sentibus et futuris quis fruatur bonis ut et hic ventrem et ibi
mentem impleat ut de delicijs ad delicias trāseat et in utroq³ se-
culo sit beatus et in terra et in celo appeat gloriofus et hoc hui⁹
patris verbum vnā memini de sorozibus meis sup̄ius iduxisse.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad hominē p̄dictum voluptatem in ferculis
multiplicibus querentem sic ait. **C**ur homo appetitū tuū non
refrenas. **T**u quidem peccas grauiter et in teip̄m. non enim p̄ctm̄
tuum tantum futuro statu sed in p̄senti vindicabitur nec semper
leuiter sed multotiens pena mortis. **S**iquidem hanc ip̄i cibi et po-
tus multiplices tibi infligunt. **A**udi illustrem senecam. **M**ultos in-
quit morbos fercula multa fecerūt et si dicas infirmitas hec non
est ad mortem. **E**ras plane. **N**ōne secundum scripture testimoniū
de vino constat q^d et cibo conuenit delectabili q^d. s. blande ingre-
ditur et in fine mordebit ut coluber. **Q**uem p̄fecto morsū colubri-
num mortis inductiuum multi interdum sentiunt put plane et ad
plenum docebit te inferius soroz mea.

Capitulum octauum d̄tinens d̄solationes p̄cipue religiosorum
sup̄ pictantiaz solēnium seu laute p̄curatōnis carentia. ac super
victus simplicitate seu tenui dieta.

Orauo post p̄missa sepe d̄ictam dominam d̄solatricem
adije et alius quidam tristis d̄querens de laute p̄cu-
rationis carentia et de tenui dieta. **A**d quem d̄solan-
dum de suis puellis septem aduocauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad hominem iam d̄scriptum de solēnium pictā-
tiaz carentia melancolicum sic ait. **C**ur es melancolicus. cur
d̄tristaris. **A**n nescis te d̄positum esse ex duplici homine exteriori s.
et interiori. **Q**uis putas hor⁹ melior est. quis dignior. quis nobili-
or. **S**i dixeris ut oportet q^d interior cur ergo non et illi pictantia
solēnis deberetur. cur solūmodo sollicitaris de illius pictantia
hominis qui foris est. et nō ei⁹ qui intus est generosioris ad yma-
ginem dei facti. **S**ane pictantia solēnis et optima cui⁹ cōparōne

9

pictantia omnis exterior inedia ē in sacra consistit lectōe verbi dei que ad mensam quideꝝ ꝑcipue religiosoz fieri consuevit. Quod verbum dei ꝑculdubio eo magis attendit^r et ꝑfecti⁹ intelligi^r ac delectabilius sapit auditori quo ꝑ multiplicatōem ferculoz et raritatem. exteriori homini patoz ipse auditor min⁹ distrahit^r. Naz et egregius ille dñici gregis pastoz gregori⁹ in suis moralib⁹ ita dicit. Si carni qdlibet abscidimus. mox quod delectat inuenimus. Nec estimandum sane q ꝑictantia exterioris. et interioris ꝑictantia hominis ita siml possint stare q nō alterius. huius vel illius vsui detrabat^r. Cur ergo in hoc non gaudes q exterioris hominis ꝑictantia subtrahit^r ne si aliter fiat ꝑfectōni recreationis interioris non modica portō detrabat^r. aut ne fercula eius reddantur insipida que alias ꝑiguedine spūs crassa essent atqꝫ plurimuz saporosa. dices forte. cur ego redarguoz in hac ꝑte. Neqꝫ iniquitas mea neqꝫ ꝑctm̄ meum cum totuz factum sit ipsi interiori homini imputandū. Is em̄ solus disponit omnia. is solus neglecta ꝑꝑa de solius exterioris homini lauta ꝑcuratōne seu recreatōne sollicitat^r. Nō sic euadis tu solo nomine religiose. Memor sis salutis tue et confite re reatum ꝑꝑm̄. Memento facultatis qua dicitur. qui dicit animaz supple solā intelligere simile est ac si dicat eam texere l̄ edificare. Tu ergo totus culpabilis es. tu es qui gulosus es. tu interiori occasionem das ꝑ ea quidem quib⁹ ab eo distinctus es sensus habes ꝑnos in malum ab adolescentia sua.

II. CONSIDERATIO

Secunda puella homini ꝑpter paup̄em victū querulāti sic ait. Animaduerto homo duo in te et q velles satiari et q nescis satiari. Discas ergo ꝑimū satiari. Ecce statue aliquid i animo quo crederes satiari et nichil ꝑꝑinqui⁹ atqꝫ ꝑꝑabilius statuere poteris qꝫ ipm̄ satiari. At vero quo dato possis satiari nonne illo in centupluz omutato magis satiaberis. Vtiqꝫ. Sꝫ quid. Procerto tolera patienter inopiā et ꝑpter deum relinque satietatis copiā et secūꝫ ipsius dei sponsonem centuplum accipies in hac vita. id est cētupliciter satiaberis et hīc forte pastoz noster gregori⁹ videtur sic dixisse. Scit satiari qui alim̄toꝝ inopiam sine murmure tolerat. Scit inquit satiari in dētō. s. centuplo in qd exterioris hominis satietas est mutata qd nimiz centuplū formaliter consistit in aliqꝫ satietate ad ipius interioris hominis recreatōnem ꝑtinentente.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad ꝑdictum querulantem sic ait. Cur de simplici dieta turbaris. Esto em̄ q hec forte i aliquo homine bono ca reat delectatōnis tamen maius bonū confert vtpote existens sanitatis cōseruatiua et pulcritudinis nutritiua. Vis h^o scire. exemplo discas. patꝫ nanqꝫ hoc exemplariter in danielle et socijs ei⁹. Legit^r em̄ q daniel iuenit grāz et misericordiā ap^o ꝑncipē eunuchoz.

7

Dixitq; ad malazar quem princeps constituerat super eos. Tempora nos obsecro seruos tuos decem diebus. et dentur nobis legumina ad vescendum. et aqua ad bibendum. et contemplare vultus nostros et vultus puerorum qui vescuntur cibo regio. et sicut videris sic facias. sequitur q; post decem dies appuerunt vultus eorum meliores et corpulentiores pre omnibus pueris qui vescebantur cibo regio.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella ad hominem de paupere victu querulante sic ait. Cur de hoc guaris animo quod natum est a gravi egritudine preseruare. Quid nam inquires est hoc. Profecto victus simplex. Nimirum id quod potest egritudinem presentem curare. videtur etiam posse. a non dum exente hominem preseruare. Sed quid. Reuera victus simplex quem videtur egritudinem posse curare. presertim contractam ex delicatis et largis epulis que anime nocent. et corpori. Audi de hoc venerabilem Ieronimum cuius in apposito venerabile volumine decretorum dictum inducit. legitur inquit quosdam morbo articulari et podagre humoribus laborantes prescriptione bonorum ad simplicem mensam. et paupes cibos redactos qualuisse. Caruerant enim sollicitudine dispensande domus et epularum largitate que et corpus frangunt et animum. hec pater ille sanctissimus.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad predictum sic ait. Cur homo de re iocunda tristis. et de re horrenda carentia. de qua gaudendum esset turbaris. Dices forte que res sunt iste. Profecto res prima est simplex victus mediocri mense. Scde vero res sunt diuitum mense aut dissimiles pictantie. Audi Iohannem os aureum. Simplicior inquit victus et mensa mediocri plimum iocunditatis habet et voluptatis. e contrario vero diuitum mense execrabiles quidem et horride ac membrorum oraminatiois plene. hec ille. et ratio dicti in promptu patet. Nimirum os hominis dicitur esse nequam. sed mensa diuitis nequior est. Decipitur enim os ab illa magis quam decipiat. Sane diues in mensa sua quibuslibet bonis abundante. dum ei varij et rari cibi varijs modis proprii offeruntur singulos ad sui gustum allicientes tanquam amicos nature osculo recipit. quo post breue dum digerendi fuerint tanquam exneos siue hostes naturam ipsam impugnantem sentire incipit. Non sic certe non sic in tenui dieta. non sic simplex victus pugnat cum natura. sed tanquam familiaris domesticus pacem habet cum illa. Audi belmandum illum cisterciensem. ad obseruandam inquit. sanitatem nihil efficacius quam cibi et potus idempnitatis obseruata. varia enim fercula variarum sunt naturarum. Omnis autem talis varietas per humorum repugnantiarum. et omnis humorum repugnantia repugnat sanitati. Unde elegantissime et prudentissime respondit quidam de nostris adolescentibus. beluacensi episcopo. eum interroganti. unde diceret quod famos et

9

pulcrior esset in claustrō. q̄ soleret esse in seculo. q̄ inquit vniformiter viuo et decenter. de quorū p̄mo habeo vt san⁹ sim. de sc̄do vt pulcer sim. In seculo aut̄ viuebam tā deformat̄ q̄ mltiformiter. de quorū p̄mo turpitudō nascit̄ etiā corp̄alis. de sc̄do egritudo. p̄rexit q̄ ep̄s querere dicens. Quid ergo comedisti hodie. satis inquit. quid heri similiter satis. Nō quero inquit d̄ quantitate. s̄ de qualitate. Quid comedisti heri. quid hodie. Heri inq̄t comedi p̄sa et olera. hodie olera et p̄sa. cras aut̄ comedā p̄sa cū oleribus. post cras olera cū p̄sis. Vide ergo q̄ pulcro circuitu eandē sententiā circūduxit vt varijs modis ostēderet eadem se semp̄ v̄i dicta que p̄stat corp̄i et sanitatem et pulcritudinem.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella ad p̄dictū hominē sic ait. Cur nō magis gaudes q̄ turberis de victu leuioris digestiōis et cure minoris. q̄ de victu peioris digestiōis maiorisq̄ ḡuaminis. nec non et maioris cure et laboris. Qui sunt forte inquis isti vict⁹ p̄imus et secūdu⁹. Certe p̄im⁹ vict⁹ consistit in rebus simplicib⁹. secūdu⁹ in reb⁹ carioribus. sed nō habendis cari⁹. audi de vtriusq̄ sententiā venerabilis viri ieronimi decretoꝝ libro venerabiliter inductā. Ne inq̄t tales accipiam⁹ cibos quos aut̄ difficulter digerere aut̄ comestof magno patos et p̄ditos labore doleam⁹. olerū et pomorū ac leguminū et facilior̄ appar⁹ est et arte īpendijsq̄ coquorū nō īdiḡ. et sine cura sustentat̄ humanū genus moderate sumptus. quia nec auide deuorat̄ qd̄ ir̄ritamēta gule nō habet et leuiori digestiōe decoquitur. Hec vir ille venerabilis.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. ad hominem laicā p̄curatōnem desiderantē. Nunq̄ audiuiisti hunc versum doctrinalē. Omne qd̄ est nimīū vertitur in viciū qd̄ s̄. viciū est vtiq̄ fugiendū. S̄z quid est nimīū. Profecto in refectōnib⁹ omnis ille cib⁹ p̄ nimio habend⁹ est qui sufficientē excedit. dices quis est sufficiēs. Alle haud dubiū de quo contenta est natura. S̄z quid. Est ne magnū hoc vl̄ p̄sum de quo natura contentat̄. Est p̄certo puū. p̄ut patet fideli testimonio. Audi senecaz illustrez. Venter inquit p̄cepta nō audit poscit et appellat. non est t̄n molest⁹ creditor. p̄uo content⁹ est si das illi quod debes non qd̄ potes. Audi de hoc etiā boetianā consolatricem. Si inquit qd̄ nature satis est replere indigentia velis. nichil est q̄ fortune affluentia petas. paucis em̄ minimisq̄ contenta est natura c̄ satietatem si sup̄fluis velis v̄gere. aut̄ iniocundum qd̄ infuderis fiet aut̄ noxiū hec illa. Deniq̄ sc̄dm̄ mūdi sapientem natura nō deficit in necessarijs. min⁹ aut̄ deus auctor nature. S̄z dic michi q̄so que sunt illa alim̄ta necessaria de qb⁹ homini natura p̄uidit. Profecto artificialib⁹ p̄paratōnibus circūscriptis. nō sunt nisi simplicia nutrimenta vt lac m̄num quo ad puulos. glandes et consimilia

quo ad adultos. Audi illustres boetiū. Felix inq̄t nimiū p̄oz etas. facili que sera solebat. Ieiunia soluere glande. non bachica mune ra nozat. liquido ofundere melle. potū dabat lubricus amnis. S3 quid de deo. Certe non est fas vl̄ cogitare q̄ suis seruitozib9 dile ctissimis deficiat in necessarijs dicente ps̄. facta cogitatū tuum in dño et ip̄e te enutriet. Necessaria vero p̄ ip̄m dilectissimis p̄ouisa simplicia fuere. nec ml̄ta nec magna. p̄t3 in suis anachozitis et p̄ p̄betis. Nā paulo primo heremite p̄ coruum hora p̄randij tantuz dimidiū panem misit. et in aduentu anthonij p̄bendā duplicauit. Helias etiā in deserto p̄ angelum excitatus a somno vt̄ comedez. deo p̄uidente inuenit ad caput suū subcinericiū panem et vas aq̄ ad comedend. s. et bibendū et ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta dieb9 et quadraginta noctibus vsq3 ad montem dei ozeb. et nunquit illi poterat deus lautiozē menlaz facere in deser to. Vtiq3 poterat. sed nō fecit. Danieli et seruo suo in lacu leonuz oftituto p̄ abacuc p̄pham misit pulmentum coctū p̄ messoribus et intritum panem in alueolo. heccine aut̄ puiso singulis facta p̄di ctōz. nōne satis simplex. fuit omnino. qd̄ nimirum et in nobis mi nus deo dilectis minusq3 dignis lautiz p̄curari merito r̄stringere poterit omnis supfluitatis appetitum.

Capitulum nonum continens ofsolatōnes sp̄aliter sup̄ carētia po tus vini vl̄ ficere et necessitate potandi aquam.

Nono post p̄missa adijt tristis alius dñam sup̄radictaz ofquerens de carentia pot9 vini. cui ip̄a p̄ ofsolatōne sua duas adiunxit puellas.

I. CONSIDERATIO.

Prima itaq3 puella ad hominez eundē de potus vini vl̄ ficere carentia querulantem sic ait. O tu homo animalis cur potum huiuscemodi p̄ ceteris animantib9. Quis em̄ potū vini delicatissi mis tribuit auiculis. S3 nec auiū nec leo rex animaliu potum vini desiderat. quinimmo poti9 legimus sicut sitit ceruus ad fōtes aq̄ rum. Tu igitur potum vini vl̄ desideras p̄pter honozē. vl̄ p̄pter ne cessitatē vel p̄pter delectatōnē seu voluptatē de solo primo michi assumo. reliqua duo sorozī mee relinquo. Dico igit̄ tibi. si potum vini desideras p̄pter honozē utpote qui de vini carentia erubescis Erzas plane. Vanus est em̄ honoz ille que si queris est argumētuz oftra te et q̄ virtute careas fortitudinis q̄ resistere valeas caro mo dico venticlo vanitatis. q̄q3 etiā virtute careas magnanimitatis q̄ honozem tam modicuz p̄uipendas. Deniq3 si carentia honozis hu iusmodi te p̄ump offortitan huiliaret. Atq3 sic ad uirtutem humilita tis te disponeret. aut ip̄am augetet. maius bonum incompatibiliter esset talis humiliatō q̄ dicti honozis tam modici conseruatio.

II. CONSIDERATIO

Seda puella sic ad triste ait. O amice si circūscripto de quo iā
soroꝝ mea locuta ē honore. potū vini desideras ut necessariū
homini. quare tūc dixiſſ; pſaias ſicientes venite ad aquas. q̄re et
ſalomon in p̄u. aqua frigida anime ſitiēti. quare dixiſſ; et ut tactū
eſt prius inſignis ille boeti⁹. Felix nimiū prioz etas. ſomnos da-
bat herba ſalubres. umbras altiffima pinus. potū quoq; lubricus
amnis. nō bachica munera noꝝat. liquido ofundere melle. utinaꝝ
mō noſtra redirent. in moꝝes tēpa p̄iſcos. hec ille. Dices forte q̄
non redibunt. q̄q; modo poſt illa p̄iſca tēpa. potus vini neceſ-
ſarius eſt homini. Quod ſi eſt ita quare tūc octouian⁹ auguſtus q̄
rentem de inopia et caritate vini populum ſeuiffima cohercuit vo-
ce. ſatis p̄uifum dicens q̄ aquis abundabant. Rurſus ſi potus vi-
ni neceſſarius eſt homini. quō tūc Iohānes baptiſta vinum et ſice-
ram non bibit. Aut quomō beatus ille pater dominicus dum in iu-
uentute palentie ſtudiſſet vinū p̄decēniū non bibebat ut animū
transferr̄ ad ſapientiā. ſciens q̄ aliqua ſapientie ſalutaris et vini
potus p̄limum diſcordarent. Si vero ſcōm illuſtrem boetiū vinum
moderate ſumptū acuit ingeniū dcedo hoc bonū. S; maius malū
expimur. q̄ vinū. ſ. modicū etiā ſumptū ad bibendū ampli⁹ acuit
appetitum. Quippe abyſſus abyſſum inuocat. Deniq; ſi pot⁹ vini
eſt neceſſari⁹ quō tūc p̄ſone mlte eiufdem nobiſcū ſpeciei cū vini
carentia ſani viuūt et longēui. quoz nōnulli nec vinū appetunt
nec guſtare poſſunt. q̄ nichilō⁹ viuidi ſunt rubentes genas habē-
tes oꝝaq; flāmantia. quibus et iocunditas in eſt bone ſocietatis et
diuictus. Poſtremo ſi vini pot⁹ eſt neceſſari⁹. quō tunc de⁹ minus
q̄ natura deficiens in neceſſarijs dilectiffimis ſuis anacharitis p̄-
uiſis q̄nq; de pane l̄ de dactilis. de vino nō legit⁹ p̄uidiſſe. Dices
forte ofuetudo potus vini neceſſitatē induxit. quid ergo michi di-
cis de captiuis eiufdem ofuetudinis quibus cum pane aqua recēs
pictantia videretur. et licet ofuetudo ſit nonnullis altera natura
vel naturam alterauerit. ut potum vini requirat. quia tamē ip̄a na-
tura non eſt. facile redit homo ad naturam ut ſic ceſſet neceſſitas
pot⁹ vini. Igit⁹ bibēdo vinū nō neceſſitati ofulitur. ſed delectatōi
ſeu voluptati p̄uidetur. Vis mō ſcire q̄tū in hoc ofiſtat hominis
detrīntum. Ecce puritatē tollit hec voluptas atq; mercedē puri-
tatis que celeſtem mercedem non mediocriter emulat⁹. cui⁹ nota-
bile p̄cipium tribuit puritas in hac vita. Vis hoc ſcire. patrū li-
brum legito et johannem abbatē inuenies puritatis naturā et qd̄
ex ea homo ofequit⁹ bonum omni cozpalī potui p̄uealens decla-
rantem.

Capitulum decimum continens conſolationes hominis in tem-
perati ſuper aſtrictione ad temperantiā in cibis et in potib⁹ ob-
ſeruandam.

Decimo post premissa accessit et alius tristis ad dominam consolatricem conquerens. q̄ ad temperantiam in victu obseruandam esset obligatus cui illa p̄ consolatione de suis puellis sex adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad hoīez illū intēpatum comessationibus et ebrietatibus deditū sic ait. Nōne innuit ap̄tus paulus scribens ad romanos requiri ad hoc ut honeste ambulem⁹. q̄ intēpantiā in comessationibus et ebrietatibus non sectemur. Tu vero si nō doctrinē ap̄li huius nec alijs credis sanctorū dogmatibus. crede l̄ gentilibus et attende dicta aristotelis viri gentilis. et scies q̄ tēpantiā seruare multo tibi meli⁹ ē q̄ intēpate cibus te et potibus intēpantiā esse. In mortis nanq̄ articulo constituit sic ad suos discipulos est locutus. Nescitis q̄ pl⁹ purus et p̄fect⁹ mortificauit omnia desideria sua in hoc seclō in comessatione potu et vestitu et alijs delectationibus. et thesauris auri et argenti. et contempsit om̄s delectationes adducētes ip̄m ad destructionē corp̄is et anime. q̄ qui intēpantiā est multū delectat⁹ t̄m tpe quo contemdit. corrūpit corp⁹ suum infirmitatibus et tristitijs. hec ille gentilis catholico multū similis.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad hominē illū astrictum ad edendū et bibēdum tēpate et ob hoc turbatum sic ait. O homo cur de tēpantia seruanda turbaris. signum est q̄ bona que op̄at⁹ et mala intēpantie nōdum didicisti. Vis ergo utrūq̄ scire. Audi iohānem os aureum cui⁹ dictū in hac materia liber inducit decretorū. Nichil inq̄ sic iocundū est sicut cib⁹ bene digest⁹ aut decoctus. nichil salutē sic op̄atur. nichil sic egritudines fugat sicut moderata refectio. sufficiētia quippe cum nutrimento et sospitate simul p̄creat et etiā voluptatē. Glosa. id est hilaritatē. seq̄tur. abundantia vero morbus facit et molestias ingerit et egritudines generat. qd̄ em̄ facit fames hoc etiā plenitudo ciborū. magis aut̄ multo homini peiora. fames quippe in paucis diebus aufert hoīez. et liberat ex hac vita penali. excessus vero ciborū contra statuta et putrescere facit corp⁹ humanū et macerat egritudine diuturna. et tūc cū morte crudeli consumit. hec ille. jo. S̄ et venerabilis Ieronim⁹ concordans. morbi inquit saturitate nimia occitant⁹. mltiq̄ in patiētia gule vomitu remediānt⁹ et qd̄ turpiter igesserūt turpiter egerūt. Deniq̄ vulgātū est v̄bū q̄ multo pl⁹ es occidit gula q̄ gladi⁹. S̄ et eccl̄iastic⁹ dicit. In multis escis erit infirmitas. et p̄pter crapulas mlti obierūt. qui aut̄ abstinens est adiciet vitam.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad hoīez rōne vsus vel desiderij multitudinis ferculorū et sollicite p̄pationis intēpatū sic ait. Taceo de mltis

que iam audiisti unum solum quod plures de malo habet quam habeat de bono. ferculorum varia multiplicitas est nocuumtum seu guamem quod inferitur stomacho ita ut infelix reputetur. ex cuius quidem guamie in humano corpore perveniunt multa mala. Verum ipsum guamem stomachi dulcis ille pater clareuallensis contra nonnullos gulosos platos clare poterat et declarat. Tanta inquit accuratio et arte coquorum cuncta operantur quatuor aut quinque ferculis deuoratis prima non impediunt nouissima nec satietas minuat appetitum. palatum quippe dum nouellus seducitur adimentis paulatim disuescit cognita et ad suos extraneos velut adhuc ieiunum auide renouatur in desideria. Venter quidem dum nescit ornat. sed varietas tollit fastidium. Quia vero puras ut eas natura creauit epulas. fastidium dum alie alijs multipharie promiscetur et spectis naturalibus quos deus indidit rebus. quibusdam adulterinis gula puocatur saporibus transit. nimirum mera necessitas sed nec dum delectatio supatur. quis enim dicere sufficit quot modis ut cetera taceas sola oua versantur et verantur. quanto studio evertuntur et subuertuntur liquantur durantur minuuntur et nunc quidem frigida nunc assa nunc farsa nunc mixtura nunc sigillatim apponuntur. Ut quid autem hec omnia nisi ut soli fastidio consulatur. Ipsa deinde qualitas rei talis de foris apparere curatur ut non minus aspectus quam gustus delectet ut cum iam stomachus crebris ructibus repletum se indicet nec dum tamen curiositas satietur. sed dum oculi coloribus palatum saporibus illiciuntur infelix stomachus cui nec colores lucet nec saporibus demulcent dum omnia suscipere cogitur oppressum magis obruitur quam reficitur. hec ille dilectissimus pater.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella ad predictum hominem sic ait Cur de seruando temperantiam turbaris ut gulosus. considera eius laudem et vitij sibi oppositi vituperium et digne cessabit in te passio tristitie. De laude temperantie. Audi iohannem os aureum decretorum volumine allegatum. Nichil inquit sic sensuum acumen operatur sicut refectio moderata. Audi et venerabilem jeronimum presbiterum. modicum inquit ac moderatus cibus et carni et anime utilis est. Contra autem si de vitij oppositi vituperio velis scire. Audi gratianum. venter inquit piguis ut jeronimus ait grossum sensum generat. Audi quoque psidonem. Gule inquit saturitas nimia aciem mentis obtundit ingeniumque euertere facit. Audi iohannem cassianum. Non sola inquit crapula mentem inebriare consuevit verum etiam cunctarum escarum nimietas vacillantem eam ac nutantem eam reddit. omnique integritatis ac puritatis contemplatione dispoliat. Denique audi et Galienum virum doctissimum pyrocratis interpretem ex dictis jeronimi in predicto decretorum volumine allegatum. qui dicit in exordio medicine Athletas quorum vita et ars sagina est nec viuere posse diu nec sanos esse animasque

ita nimio sanguine et adipibus quasi luto inuolutas nichil te-
nue nihil celeste .sed semper de carnibus eructuare et ventris in
gluuię cogitare

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad hominem de seruanda in edendo et biben-
do temperantia contristatum sic ait. Cur inimicaris temperantie
cum potius deberes gaudenter illam sectari .ne intemperantia ad
multa mala te deduceret veneree voluptatis superius declarata. Ne
pe quod hec sit tibi formidandum docent plurima testimonia. Audi pri-
mo iohannem cassi. Nunquam inquit poterit ardentes concupiscentie stimulos
inhibere quisquis desideria gula refrenare nequiverit .hec ille .et
ecce desideria inquit gula que quidem tam in comestationibus quam in
ebrietatibus siue in excessu cibi et potus scitur consistere. Nonne enim
ardentes concupiscentie stimuli seu libidines sequuntur excessus cibi .certe
sic. Audi philidorum hoc considerantem. Ciborum inquit saturitas carnis
luxuriam suscitatur edacitatis vitio crescit carnis temptatio saturita-
ti semper libido adiuncta est. Nonne etiam libido sequitur excessum in po-
tu. Audi venerabilem ieronimum presbiterum. Venter inquit mero estu-
ans cito spumat in libidinem. Venter enim et genitalia vicina sunt
et unum alteri ministrat .ex vicinitate enim membrorum sequitur con-
federatio vitiorum .hec ille venerabilis. Qui rursus alibi quantum ad
excessus cibi dicit sic. Semper saturitati iuncta lasciuia est .vicina
sunt sibi venter et genitalia per membrorum ordine ordo vitiorum .hec
ille. Si igitur non habita ciborum copia delicatorum desideriorum eo-
rum te cruciat cogita quod eorum copia si haberes te fortassis tantum
vel etiam magis cruciaret desiderium vel confunderet exercitium
actuum venereorum. Hec istud modicum quidem. Nimirum per hoc
virtutes anime destruerentur. Audi de hoc pastorem gregis domi-
nici gregorium. Coquorum inquit princeps muros iherusalē deicit
quia dum venter in gluuię tenditur virtutes anime per luxuriam
destruuntur. Hanc quoque sententiam una cum precedenti simul ponit
ille Gratianus. Ventris inquit in gluuię ad luxuriam facile pro-
uocat et omne opus bonum dissoluit .unde venter et genitalia sibi
metipsis vicina sunt ut ex vicinitate membrorum confederatio in-
telligatur vitiorum. Hinc etiam nabuzardam princeps coquorum
muros iherusalē destruxisse legitur quia venter cui coquorum mul-
titudo deseruit edificia virtutum ad solum redigit. Hec gratianus
Sed nonne destructio virtutum anime .damnum hominis est preter
inestimabile.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella ad sepedictum hominem de seruando temperan-
tiam contristatum sic ait. Nequaquam homo hac de causa trista-
ri posses .quinimmo potius gauderes si que qualia et quanta

ex raptantia seu sobrietate bona homini pueniunt diligenter aduer-
teres. **Q**ueso igitur ut testibus credas veridicis q̄ hoc māifestant.
Audi primo magnum patrem augustinum. **S**obrietate inquit men-
tis est et sensus membrorum omnium corporisq̄ tutela castitatis
pudicitieq̄ munimen pudori p̄xima amicitie pacisq̄ serua bone-
statiq̄ semper coniuncta criminum vitiorumq̄ omnium p̄ofuga.
hec magnus pater. **Q**ui rursus eandem virtutem commendans.
Sobrietate inquit est recti iudicij tenax memorie recordatōisq̄ in-
separabilis. sapientie secretorum custos archani velamen. lectio-
num et doctrine capax. studiozum et artium bonarum disciplina
pariter et maḡa. ingeniozum et capiendozum pedissequa. bone fa-
me semper auida in cogitatōibus salubria atq̄ vtilia versans vir-
tutis singularē auxiliū. cuncta cum ratōne disponens. in congre-
gatōne honestozum seipsam semper ingerens. hec pater p̄dictus.
Qui rursus ipsam sobrietatem sic cōmendat. **S**obrietatis perseue-
rantia inestimabilis est animi fortitudo. omnes eaz virtutes et om-
nes laudum tituli semp̄ concupiscunt. quia sine ipsa ornari ac pla-
cere non possent. hec iterum idem pater. **A**udi deniq̄ et illustrem
origenem. **S**obrietate inquit omnium virtutum mater est sicut ecō-
uerso ebrietate omnium vitiozum.

**¶ Capitulum vndecimum continēs consolationes sup̄ ieiunio et
abstinentia.**

Andecimo post p̄missa sepe dictam dominam etiā ali-
us tristis pro consolatione super ieiunij et absten-
tiji requisit. cui ipsa de suis puellis mox sex ad-
iunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad hominem istum propter ieiunium de p̄oxio
dimminens contristatum sic ait. **T**u cum ieiunas noli fieri sicut
p̄pocrita tristis. **N**ec te ad hoc moueat si ieiunium boni alicui⁹ sit
p̄iuatō puta esus cibi delectabilis. **N**epe teste venerabili grego-
rio p̄out liber de decretorum cōmemorat. **N**on mediocriter errant q̄
magno bono p̄ferunt mediocre bonum. vti scilicet in p̄posito
bonum istud cuius ieiunium est p̄iuatio. **P**resertim cum nec illud
bonū dici mereatur mediocre respectu magnoz bonoz. ad que ie-
iunium cōfert. **Q**ue nam inquires sunt illa. **P**rofecto licet illa plu-
ra sint p̄out illustrium virozum patere poterit testimonijs. tamen
ad p̄sens solum tangam corporalia quedam maiora atq̄ meliora
soroꝝibus meis relinquens. **E**t ecce quantū ad corporalia. **M**onne
dicit ecclesiasticus. **N**on est census super census salutis corporis.
Alli igitur bono cuius ieiunium ad tempus est p̄iuatō p̄ferēda
est vtiq̄ salus seu sanitas corporalis ad quā p̄fecto multuz cōfert

ieiunium ordinatum. **A**udi venerabilem jeronimum. Mater inquit sanitatis est abstinentia. mater egritudinis est voluptas. Sed et vulgarissimum est qd abstinentia est summa medicina. unde et ver su quodam dicitur. Ieiunat medicus. **O** quanti calozes februm ieiunijs sunt extincti. **O** quoties diuersarum infirmitatu materia in ieiunantibus est sumpta. **O** quotiens ex repletione nimia nonnulli palisim et pessimos morbos incurissent si non tales vel sanguinem minuendo vel aliter et cito puta forte per abstinentiam se iuissent. **A**udi de hoc pocratem qui put ex verbis jeronimi in decretorum volumine recitatur. docet optimis obesa et crassa que crescendi mesuram implerint nisi cito ablatone sanguinis minuantur in palisim et pessima morborum genera erumpere. et idcirco necessariam esse redemptionem ut rursus habeant in que possint crescere. non enim manere in vno statu natura corporum potest sed aut crescere potest semper aut decretere semper nec posse viuere animam nisi crescendi capax sit. hec ille. Illis ergo quos intempantia sic repleuerit ut crescere non possint expedit vel per parte euacuari aut sanguinem minuendo vel alio hmoi modo. **Q**uid plura. **P**rofecto scdm pmissa patz qd ieiunium multotiens infirmum sanat et sanum ab infirmitate vel etiam a morte quicquid preseruat et a medicorum per omnis salario supportat. Itaque corolarie sequitur qd contra discreta ieiunia non est credendum medicine. **A**udi ambrosium illum insignem cuius dictum volumen inducit decretorum. **C**ontraria inquit conditoni diuine precepta medicine sunt. a ieiunio reuocant. lugubrare non sinunt. ab omni intentione meditationis abducunt ita qui se medicine dederit seipsum sibi abnegat.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad hominem predictum propter ieiunium tristatum sic ait. **C**ur non contra tristitiam attedis ad hoc bonum ad quod ieiunium offert. **H**oc quidem vnum de maximis est. **Q**uod inquires est illud. **E**cce si culpa maximum malorum est. sequitur qd mors culpe de maximis bonorum est. **V**erum qd hoc bonum de ieiunio vel causaliter predictetur. id hoc audi venerabilem antistitem ambrosium. ieiunium inquit mors culpe. excidium delictorum. remedium salutis. **A**udi quoque patrem clareuallis qui de abstinentia sic dicit. **P**ro eo qd ab ipis licitis abstinemus ea nobis que prius commisimus illicita condonantur. quid est adonari commissa nisi ieiunio breui ieiunia redimi sempiterna. gehennam enim meruimus ubi nunquam nullus cibus est nulla consolatio nullus terminus ubi guttam aque diues postulat et accipere non meretur. bonum et salutare ieiunium quo redimuntur eterna supplicia dum remittuntur peccata. hec bñ.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ait. **O** homo si maculam turpem haberes in facie valde gauderes qd illam per ieiunium posses remouere. **S**ed quid.

Procerto macule vitiarum in anima sunt maculis faciei turpiorez.
Igitur gaudendum de ieiunio et hilariter ieiunandum. ex eo. s. q. per
ipm ieiunium possunt vitia ab anima remoueri. Audi de hoc pfatio-
nem eccl'asticam de ieiunio sic dicentem. Qui corporali ieiunio vitia
omnis rē. Audi quoq; clareuallēsem. Ieiunium inq; nō solū ablutō
est pētōz s; et extirpatō vitiōz. non solū obtinet veniā s; meret
grām. non solū delet pētā pterita que omisim⁹. sed et repellit fu-
tura que omittere poteram⁹. Audi vlteri⁹ ysidorū ppositū cōside-
rantem. Ieiunio inquit libido restringit. ieiunio luxuria superat.
Audi quoq; petrū Rauēnatē. Ieiunium inq; aufert vitiōz morbos.
carnis amputat passiones. criminis causas ppeilit. Deniq; audi ve-
nerabilem ieronimū. arduentes inquit dyaboli sagitte ieiuniorū et
vigiliarū frigore restringende sunt. Vñ et magn⁹ pater aug⁹. Ieiu-
niū inq; deupiscētie nebulas dissipat. libidinū ardorez extinguit.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait ad hoīez gule intentū et ppter ieiunium cō-
tristatū. Nōne vitium gule hyatu suo inuolues quasi qdam
vorago est. que sibi immersuz facile absorbet atq; suffocat. Certe
sic. nec potest pbabiliter hoc negari. S; quis non intelligeret ho-
minem voracez iuxta sonū vocabuli voragini gule esse immersum.
Quapropter valde gaudere habet siq; rem repiat qua de tali vo-
ragine supleuet ut euadat. Vis autē scire rez hmōi. Moneis hāc
esse sanctum eccl'ie ieiunium v; alias ex ordinata deuotōne assump-
ptum. Nonne em̄ sctā mater eccl'ia deo sic loquit in pfatōne. qui
corporali ieiunio mentem eleuas. S; et magn⁹ pater aug⁹. Ieiunium
inquit purgat mentē. subleuat sensuz carnē spūi subicit. qzadmodū
autē leue gūi sibi adiuncto pōnans ipm gūe secū eleuat. sic mēs ie-
iunio eleuata tanq; leui exteriorēz hoīez tanq; de se graue sibi sub-
iectū ieiunio tanq; ei pōnans d; pōdicta gule voragine secū eleuat
et a piclo liberat. ne absorbeat.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad pōdictū hominē sic ait. Considera tu qz gūat
ieiunium. p eo est sine tristitia ieiunandum. q nulla ē comparatō
boni quod ieiunium aufert. ad bonum quod ieiunium confert. Ieiu-
nium quippe delectatōez cibi exteriori homini aliquoaliter aufert.
qua delectatōne ieiunādo relicta ppter deū interiori homini scd; diuinam
spōsionē hac in vita centuplū ofert. Ieiunium exteriori ho-
mini fortitudis aliquid aufert. s; que illa est multo melior. cōfoe-
tatōnem interiori homini exteriorē ei subiciens. plane ofert. Ieiu-
nium forsan corporalis virtutis aliqd aufert. s; que mltō meliores
sunt spūales virtutes que hoīem bonuz faciunt et ad p̄mia eterna
disponunt largitez confert. Audi p̄fctōnez quo domino virtutū
d; Qui corporali ieiunio virtutem largiris et p̄mia. Audi venerā-
dum archianūstitem ambrosium de castitate specialiter loquētez.

11

Nam postq̄ dixit ieiunium mors culpe. excidium delictorum. remedium salutis. radix gr̄e subiungit fundamentum est castitatis et addit. hoc ḡdu ad deum citius puenitur. **S**z quid hoc melius esse possit. Audi quoq; et venerabilem p̄sbitem ieronimum generali9 loquentem. Ieiunium inq̄t non solū p̄fecta virtus s; ceterarū virtutū fundamentū est et sanctificatō. Audi patrem clareuallis. Ieiunium inquit orationem deuotionem et fiduciā donat. Deniq; cōsidera q̄ ieiunium p̄uis cibo videatur contrariū. tñ et ip̄m cibus est. Cui9 inq̄es. Profecto cibus est virtutis interiorē hominem cōfortantis. Audi leonem papam. Semp̄ inquit virtuti cibus ieiunium fuit. De abstinentia quoq; p̄deūt caste cogitationes rōnabiles voluptates. salubria cōsilia. et p̄ voluntarias afflictōes caro cōcupiscētis morit̄. et virtutib9 spūs innouatur. hec ille. Patet igitur p̄ hec omnia ad gaudenter amplectendū ieiunia q̄ nulla est compatō boni qd̄ ieiunium aufert ad bona que ieiunium cōfert.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella ait. Tu homo qui ieiunium hoīes. cōsidera q̄ si tibi ieiunium corporalem cibum subtrahit. tanto mens utilius spūalem tibi cibum attrahit. Qui quidem homini necessarius est. Non em̄ in solo pane uiuit homo. sed in omni verbo qd̄ p̄cedit de ore dei. Per cuius carentiam si saluator dimiserit nos ieiunos deficiemus in via. Si vis modo scire q̄ verum sit qd̄ dixi. intelligas hoc p̄ simile. Nā sicut qui ieiunat. auidi9 postea et ad incoꝛpationem utilius sumit alimta minusq; fastidit meliora. q̄ ille q̄ primo grossioribus se repleuit. Ita nimis q̄ ex deuotione ieiunauerit non sic fastidit cibū spūalem sicut ille q̄ p̄ materiale cibum ieiunium soluit. Immo illum spūalem auidi9 sumit atq; fructuosi9. q̄ppe ex pietia nos docet ita esse. cū verbū dei qd̄ cibus spūalis est meli9 incompatibiliter sit audire de mane ieiuno stomacho q̄ post p̄aditum aut repleto.

Capitulum duodecimum continens cōsolatōnes sup̄ inedia siue sup̄ fame et siti.

Duodecimo post p̄missa ad sepeditam dñaz cōsolatricē accessit et alius tristis gratia cōsolatōnis super fame et siti consequende. Cui ipsa de suis puellis duas cōsolatorias deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad hoīez famefcētes et ex h̄o turbatū sic ait. aut fame guez pateris rōne penurie et egestatis aut famē cōmunē rōne abstinentie lōgioris. Si q̄dem p̄mo mō soroz meaz cōsolatōnem req̄ras sup̄ ubi agit̄ d̄ penuria et egestate ac d̄ m̄dica paupertate. Que nimis fames si ad mortē etiā eā termiari opterz hoc habet cōsolōnis. q̄ uti s̄ p̄ soroz meā patuit fames i paucis dieb9 aufert hoīez et liberat ex hac vita p̄ali. **S**z et alia i hac p̄te ad cōsolōnez

9

prinient que sup ppria morte festina possunt hominem consolari.
Dozro si leuiozi occasione famescere contingat vl' sitire. hoc primuz
solatōnis occurrit qd̄ venerabilis pater jeronim⁹ quodam in lo
co sic dixisse reperit. Ociū pit fastidiū. exercitiū famem. famēs autē
miro mō dulcia reddit que fastidiū facit insipida. hec pater ille.
Idem quoqz iudiciū est et de siti. aqua em̄ p̄ sitim in vinū mutabit
vernacinū. et ceruisia turbida in claretū. Et et hoc qd̄ dictum est
q̄ videlicet que fastidiū facit insipida. famēs miro mō dulcia facit.
potest p̄ hoc vtrunqz intelligi qd̄ dicit Neemias. Danem de celo
dedisti eis in fame eoz. Nimirū panis grossus et terestris fit q̄si
panis de celis omne in se habens delectamētum suauitatis. id ē fit
miro mō dulcis rōne famis p̄cedentis.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella famē et sitim eiusdem attendens aditōnis ad
tristez hominē ita ait. Si rōne ieiunij a cibo abstinēs corpali
fame affligeris siue siti. sume cibum aliū siue potum. Nimirū sicut
ait ille Cassiodor⁹. Ip̄is gūioz ē dsuetudo subtracti cibi q̄ se escis
alijs nesciūt solari. hec ille. Quz ergo fame affligeris vt vl' hoc
mō verificet̄ illud ps̄. Andieb⁹ famis saturabunt. et illud job. In
fame ridebis. plustra armariū memoriē seu archaz mentis tue ar
chane et si q̄zq̄ dulcissimū cibuz inueneris verbi dei ibi reseruatū.
gusta illū illo recreeris. atqz de cella vinaria vino leticie spūalis.
Mempe cibū gustando atqz potū hm̄di spūalem. non soluz venies
in obliuionem ieiunij et alteri⁹ cibi sumendi puta carnalis. sed et
carebis eius quodammō appetitu tanq̄ insipidi. q̄ppe gustato spi
ritu desipit omnis caro. Quod quidez si neglexeris fatuus es. simil
lim⁹. nec ap̄ passionē dign⁹. quēadmodum nec talis q̄ apter grossio
ris cibi puta nigri panis carentiā famesceret. eo q̄ cibos delica
tos absconditos habēs in copia. eis vti non curaret. hoc autēz di
co naturale quodammō famis remediū attendēdo. qd̄ quidē reme
diū in p̄posito dsisteret in suspensiōe ad cibū spiritualem p̄ actua
lem dsideratōnez. quēadmod q̄s dū ad vnū cibū delicatū p̄ actua
lem vsum suspenditur. interim naturaliter p̄ appetitum grossioris
cibi non vexatur.

**Capitulum tredecimū dtinens solatōnes sup vilibus et rudi
bus vestimentis et super carentia delicatarū et p̄ciosarū vestium.**

Tredesimo post p̄missa ad sepedctām dñam solatricē
optimā accessit p̄ solatōe habenda etiā ali⁹ tristis
ex eo turbat⁹ q̄ non habuit delicatas vestes. s̄ tantū
viles et rudes. cui ip̄a mox deputauit tres de suis pu
ellis p̄ solatōne recipienda ab eis.

I. CONSIDERATIO.

Pria puella ad triste illū sic ait. Tu q̄ vestitū dsideras delicatū

Audi principem phozz arestotilez in mortis articulo suos discipulos alloquētes. Nescitis inqt q phz purz et pfectus mortificauit oia desideria sua i h° seclō i dmissatōe potu et vestitu et alijs delictatōibz Tu vō nōduz tua desideria mortificasti cca vestitū. d c9 delicati carētia es dquest9. igitur hoc primuz dtra te sequit9 q nō es phz purus et pfectus. qualis estimatōne hominū forsitan fuisset si tacuisses. Nūc vero qm dquerendo nō tacuisti carebis noie hoc pclaro qd amatoz sapientie interpretatur. Siqdem te ostendisti non amatozē sapientie. s3 magis lane delicate. O q dissimiles delicie in lana dsistūt et in sapiētia cui sapientie. nec sericū nec purpuram licet dpare. Min9 q3 licet appetere pferim ei cui alias pacto quodā scdm aplm dcessum est xpm qui patris sapientia est induere Audi illū cyprianū. Serico inquit et purpura indute xpm sinceriter iduere nō possunt. Eligas igit9 iter ista et vide q eligas sapienter. vt nō mō vt phz mūdāe sapiētie. s3 amatoz vō sapiētie dproberis

II. CONSIDERATIO

Secunda puella ad hominem pdicta ex causa tristē sic ait. Nōne homo te docet ratio. honorabili9 esse mlto. vestiri veste regis aspera q ppa veste delicata. Est pfecto fateare necesse est. S3 quid. Dic michi de rege illo qui in vestitu suo habet scriptum rex regū et dñs dominantū. cui est honor et glā et impiū. qd impiuz teste apostolici textus appatu et suis dabit. Dic de illo maxio regū quō legis. Nōne legis q vestit9 erat s. hic veste aspera sanguine. et si sic. qd restat tibi. Reuera cū sit rex glē si tandem cū eo stola glē supuestiri queris. restat nunc p conuenientiā et si nondū usq3 ad sanguinem restitisti. saltē hic de veste aspera siue rudi tanq dicto regio habitui aspero sanguine vl pump dformi glēris. d veste delicata erubescēs. Sequere in hac pte vl militē regis vnū de principibz primis. vnum de pmis i acie. ab ipō rege de veste aspa dmdatum cum dicebat. Quid existis in desertū videre homiē mollibus vestitū. Ecce qui mollibus vestiunt9 in domibus regum sunt quasi dicat non. nec iste in deserto. Tu aut homo forte dices nec ego sum in deserto. vt doceat me vestis aspera. fallis plane Nōne de assumpta de hoc seculo neq9 qd et tu inhabitas dētū est. Ista ē que ascendit de deserto. et licz addatur delicijs affluēs. tñ hoc d solis intelligitur spūalibus delicijs que sole et nō delicata huius seculi cum ascendētibus coascēdunt. q ergo ipē rex regum in deserto. id ē in isto mūdo corde et animo deserendo approbat i milite qui de pilis cameloz. et non de lana delicata. nec de serico vel purpura vestitus erat. hui9 oppositū s. vestem in nobis delicataz scire debem9 deo fore min9 gta. s3 vestē rudē gtiozē. Quid aut ampli9 l potit9 i vestitu desideras q i ipō et p ipm deo gtū esse. qd delicate vestes et p̄ciose mime opat9. sicut et sn pctō vt i plib9 minime dferūt9. Audi gregorū. Nemo iqt existimet i fluxu atq3 studio

preciosam vestium partem deesse. quia si hoc culpa non esset nullo modo. Iohannem dominus de vestimento sui asperitate laudasset et nequaquam paulus feminas a preciosa vestium appetitu desereret dicens non in veste preciosa. hec ille. Sed et crisostomus dicit quod mollis vestis rigidum corpus facile reddit delicatum. Facto vero corpore molliori necesse est et animam participare lesione. nam ut plurimum operationes ipsi consonant dispositionibus corporis.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Tu homo qui delicate vestiri desideras. Attende qualis sit dominia inter te et hominem grossa seu rudi veste ex humilitate contentum. Profecto qui desiderat delicate vestiri et non sine peccato ut soror mea prius dicit. Is ita vestitus assimilari potest sacco foris depicto seu deaurato. Inter tamen immundissimis et fetidissimis stercozibus pleno. homo vero rudi seu grossa veste vel ex humilitate contentus assimilari potest sacco magno et griseo. Inter tamen nobilissimis aromatum pleno. Vide ergo quod horum tu eligas. Datur autem operatio declaratione saltem unius membrum per quod etiam de membro opposito poterit iudicari. Audi igitur de proposito summum illum pontificem Innocentium. Super inquit ut magis fieri videatur satagit vestiri duplicibus indui mollibus preciosis ornari. Sed quid est hoc. preciosior ornatus nisi sepulcrum foris dealbatum. Inter autem spurcicia. hec ille et bene quidem. quippe delicata et preciosa vestis continet hominem non sine vitium se gestantem qui ab inter plenus est rebus stercozibus. et nichilominus sicut vitiosus stercozibus metaphoricis dicitur est plenus. Vex quia ipsa vestis delicata et preciosa corruptio homini continentiam testatur. quemadmodum in sacco facile deprehenditur ab exteriori an pira que ab interiori continentur sint mollia seu corrupta. Hinc esse potest quod magnus prior Augustinus fertur dixisse de preciosa veste erubescere quod si daret michi vendere eam. Sed et de patre clareuallis legitur. quod in vestibus paupertas eius semper placuit. sordes nunquam. Declarato itaque promissa diuisionis membro primo. quod sentiens putas de secundo sibi opposito. Profecto secundum loquor. Si oppositum in proposito. et oppositum in opposito. Oppositum secundum membrum. id est homo rudi seu grossa veste ex humilitate contentus continet oppositum stercozibus fetentibus delicatam et preciosam vestem replentibus. ex eo scilicet quod est plenus nobilissimis aromatum ad celum usque redolentibus. continet namque ut supponitur ipsam humilitatem que vas est dicere gratiam. gratia autem purissimo balsamo comparatur. igitur ratione continentie sicut balsamum aromatizans odorem dat. imo sola humilitas multis prepollet aromatum. Ipsa namque dicitur esse in floribus viola et in odoramentis thus. Sed nonne viola odorifera est. nonne odoriferum est et thus. Immo sicut thus quanto in fumum magis tenuetur resolutum fuerit. tanto maioris suauitatis odorem spargit. ita et de humilitate dicitur. quod dum propter subiectum quasi in nichilum extenuat gratissimum odorem deo spirat. Rursus de humilitate miro modo idolere et pro nardum propter suauitatem significari. de qua dicit sponsa in canticis. cum esset rex in

accubitu suo nardus mea odorem suum dedit. Denique spiritus sanctus libere flat in corde humili. quod quidem ad maiorem facit redolentiam. Unde sponsa hoc designans in canticis. Veni inquit auster profla ortum meum et fluent aromata illius. ¶ Ceterum humilitas cetera bona hominis deo amplius redolere facit. Nimirum species aromaticae cum in pulverem rediguntur vehementius redolent. sic et bona hominis cum pro eius humilitate minuta fuerint. Ad quod designandum dicitur in canticis. Que est ista que ascendit pro deserto sicut virgula fumi ex aromatis mirre et thuris et universi pulveris pigmentarii.

¶ Capitulum decimumquartum continens consolatorum super arto et humili reclusorio vel cella et universaliter super delectabilium habitatorum carentia.

Quartodecimo post premissa accessit ad dominam sepe dicitur et alius tristis super humili reclusorio seu cella angusta et delectabilis habitatorum carentia consolatorum querens que huius rei gratia mox ei de suis puellis duas adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad predictam tristem sic ait. Cur homo de habitatore arto turbaris que eo tibi magis convenit quam ampla quam lata et spatiosa quamque etiam grossa et speciosa. quo minus eris in ipsa arto distractus. et magis manebis recollectus. Nam et te faciet virtutum atque scientiarum capatorem locus angustus. fertur namque thomas aquinensis dum olim in colonia studuisset et maximus thesaurum scientiarum sibi acquireret vix quatuor pedum in longum et in latum studiorum habuisse. Pyogenes autem angustiorum cellam habuit. Audi valerium illum maximum. humile inquit tugurium virtutes recepit angustus locus magnarum virtutum turbam capit. Pyogenes enim cum torqueretur in dolio se domum volubilem habere vocabatur et se cum temporibus commutante. frigore enim os dolii vertebat in meridiem. estate ad septentrionem et ubicumque sol se inclinaverat pyogenis simul proterius vertebatur.

II. CONSIDERATIO

Secunda puella sic ait. Cur homo delectabili hic habitatore frui appetis et non potius tale refugium. Nimirum spiritus diminuit de futuris in celo habedis deliciis. Vis hoc scire. Legito vitas patrum Ibi namque facta de quodam loco mentio dicitur sic. Locus iste si deliciosus est et abundans quam requiem sperabimus in futuro seculo si hic deliciis fruimur. Nonne ergo multo melius est hic habitatorum carere delectabilibus quam pati detrimentum circa bonum spei de sideris mansuorum conditis in celesti iherosolyma in civitate domini. virtutum in civitate dei nostri. civitate sancti quam communitate fruuntur in celis vivis ex lapidibus. quam fundata est saphiris et porte nitent margaritis. et omnes muri ex auro sunt purissimo. In qua quidem mansiones multe sunt ibi namque deus nobis constituit lucidissimas mansiones.

ibi requiescunt sanctorum anime. **H**ic autē pegrinamur a dño. nec habemus hic manentem ciuitatem. quare nec habitatōnem.

Capitulum quindecimū cōtinens cōsolatōnes sup carentia mollium lectōrū et delicatorū lectisterniorū.

Quintodecimo post pmissa accessit ad dñam cōsolatricē sepe dictā et aliq̄ tristes querens sup lectōrū duriciā et delicatorū lectisterniorū carentia cōsolari. **A**t illa mox eidem tres cōsolatrices de suis puellis assignit.

I. CONSIDERATIO

Prima puella ad hominem p̄dictum delicata stramenta appetentem. atqz ex carentia dolentem. sic ait. **C**ur tu et in istis q̄ ris delicias. Nescis de babilone dictum esse. quantū glorificauit se et indelijs fuit. tantū date ei tormentum et luctum. hoc autē tormentum et eius equalitas ad babilonis delicias etiam ad alios et aliorū delicias extenditur. aliter ibi nō diceretur. p̄cipes ne sitis deliciaz eius et de plagis eius non accipiat. **S**ed q̄ posset esse plaga vel tormentum cōforme seu equale delicijs in delicatis lectis et lectisternijs cōsistentibus. non appet ex scripturis nisi illud dūtaret qd̄ p̄phetizatū reperitur **D**icente filio amos. Subter te sternetur tinea et opimentum tuum erūt vermes. **O** qualis lectus subter. et qualia lectisternia et opimenta supius. **O** quale et q̄ abhominabile tormentum qd̄ quidē vt euadas merito debes gaudenter carere dictis delicijs cōsistentibus in lectōrū atqz lectisterniorū mollicie delicata.

II. CONSIDERATIO

Secunda puella ad eundem hominem sic ait. **N**on aduertis q̄ circa noctem ante vsum stramentorū dici solet. **N**octem quietam et finem p̄fectuz tribuat nobis omnipotēs et misericors dñs. et subiungit. fratres sobrii estote et vigilate. quia aduersarius vester dyabolus tanquam leo rugiens circuit. querens quem deuoret. **E**t quare hoc. **C**erte qz dyabolus illa in hora qua stramentis vtimur p̄sertim delicatis maxime nos temptare solet. **Q**uid ergo tūc faciendum. **E**xpediit certe eum fugare. **Q**uo pacto inquires. **A**udi patrem clauallis. **D**um inquit dyabolus officinas fratrum circuit debet eum fugare ab oratorio deuotō. a dormitorio stramenta vilia. hec pater ille. **C**uius dicto considerato gaudenter stramentis vilibus est vtendum.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad eundem vix sic ait. **T**u vir robuste cur nō es memoz tenerzimi illiq̄ infātuli in asperzimo frigore nati. **M**ā et postmodum tēpantiozi tempe petrus homo solidioris substātie cū mistris iudeorū i domo caphthe stabat ad p̄unas qz frigus erat et calefaciebat se. **C**ur nō cōsideras gesta cca illū vagientē infātulū frigido loco et tēpe. duro p̄sepio p̄ lectō positū et p̄ lectisternijs

7

pannis inuolutum vilibus s. ut puto. nam et maxim⁹ dicit de ipso apud iudeos fordebat in pannis. Minim⁹ aliter non diceretur cum pondere pannis inuolutum. Nam et diuicum infantes et pannis inuoluuntur s³ preciosis et delicatis que nomen excedunt panositatis. Cur non attendis et matrem pueri et ipsam teneram et a natura delicatam. que si lectum habuisset puerum suum tam dilectum non in presepi posuisset in medio duum animalium. infanti terribilium. Forsitan ipsa in nuda terra iacuit. Nam nichil agitur de eius lecto. quia nec erat ei locus in diuersorio. Vbi agitur mollicies lecti sui ubi culcitre de serico facte. ubi cussini preciosi et puluinarum delicata. ubi ornat⁹ purpure. ubi cortine et cetera queque que reginam mundi decuissent. fac ergo operam tuam hominis ignobilis ad regem celi atque ad reginam mundi matrem dei unigeniti. Fac operam tuam rusticani et robusti ad teneros artus pueri atque ad teneritudinem puerpe et corporis virginis et te ipsum apud te inuenies detestabilem merito haberi qui de duricie lecti et lectisterniorum uilitate queri presumis ac si tibi debeantur deliciae quibus caruit deus tuus et mater eius. Nonne erubescis qui talia requiris a modo. Fac operam tuam iniusti et peccatoris ad puerum purissimum ad infantem qui peccatum non fecit nec est inuent⁹ dolus in ore eius. Fac et ad matrem de qua propter honorem domini cum de peccatis agit nolo questionem habere. ait magnus pater augustin⁹. fac inter te ipsos operam tuam et inuenies quod pro se nullo indigent penalitatis remedio. tu uero querendo comoda penalitates refugis quibus pro peccatorum tuorum remedijs indigeres. Dices forte ipse puer pro me penalitates protulit quibus peccata mea tulit. O quanta est hec insania. Nunquit non ei in tuo negotio coopaberis. Per quid penalitates illius tibi applicabis. num a modis tuis. Nequaquam cum ipse a modo in penitentibus detestetur. Denique fac operam tuam et agnosce differentiam inter te insipientem et puerum illum qui dei uirtus est. et dei sapientia. qui non elegisset penalitates nec pro lecto feni duriciam. qui feno iacere protulit. nisi in homini aliquod magnum bonum latens cognouisset et quodcumque illud sit eiusdem boni participium tibi similibus penalitatibus cum gaudio compabis. Sane si propter bonum implicite tactum de bono penalitatibus respondente desideres magis explicite edoceri. Ecce optuit cristus pati et ita intrare in gloriam suam. Proinde et tu sperare habes pro incommoda patienter tolerata consequi gloriam et pro tormenta temporalia compare tibi delicias sempiternas. Non enim ad hoc uolendum pro nobis est deus ut quantum quis glorificauit se et in delicijs fuit tantum illi tormentum et luctus debeantur quam ad uolendum. ut quantum quis in tormentis fuerit et incommoda passus humiliter. tantum ille de delicijs et gaudijs consequatur s³ nec solum tantum quod mensuram deferat et coagitatam et superfluentem dabit dominus.

EXPLICIT NONVS LIBER DE CONSOLACIONE THEO
LOGIE. INCIPIT DECIMVS LIBER CONTINENS CON-
SOLACIONVM REMEDIIS. OPORTVNA CONTRA ILLA
TVRBATIVAS QVE OPPONVNTVR SOLACIIS ET GAV
DHS SEV IOCVNDITATI. CAPITVLVM PRIMVM CON
TINENS CONSOLACIONES SVPER GAVDIORVM ET
SOLACIORVM MVNDOANORVM SEV EXTERIORVM CA
RENCIA.

Decimo principaliter decem tristibus ad sepedictam
dnam consolatricem accedebus primo omnium vnus ex eis
eiusdem domine pedibus puolucus ipsi de mundano
seu exteriorum gaudiorum et solacionum carencia est con
questus. cui mox illa de suis puellis. xiiij. pro conso
lacione eidem tristi impendenda assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad predictum tristem sic ait. O homo opacior tibi quod
video exterioribus solacijs exquisitis tanquam eger redia vite me
deri queris. Nimirum ipsum medicamentum solacionum talium in vulnere ver
ticur. quia dum nimis studiose ei inhereris non ad refectorem tuam sed in
defectionem cedere reperit. Itaque mens tua a secreti interioris gaudio
excludit. et diuersis malis passionibus per vices subicit. Audi grego
rium dominici gregis pastorem egregium. Ut inquit taceamus quod in cor
pore dolores tolerat qui febris anhelat. Ipsa nostra salua egritudo
est cui curandi necessitas nunquam deest. quot enim solacia ad usum viuere
di quimus quasi tot nostre egritudini medicamentis obuiamus sed ipsum quoque
medicamentum in vulnus vertit. quod exquisito paulo diutius inheren
tes eo grauius deficimus quod prouide ad refectorem paramus. Ipsa quoque
mens nostra a secreti interioris gaudio exclusa modo spe decipit modo
pauore verat. modo dolore deicit. modo falsa hilaritate replet. hec il
le pater sanctissimus qui ex dictis solacijs finaliter infert quatuor ma
las anime passiones de quibus illa expta boeciana consolatrix loquens sic
dicit. Gaudia pelle pelle timore spemque fugato nec dolor assit nubla
mens est vincataque frenis sed ubi regnat.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad prefatum hominem mundana gaudia appetentem sic
ait. Nonne multo melius est gaudio carere quam de gaudio habito
postmodum dolere et tormenta sentire. Sic inquam necesse est. Sed quid
Profecto extrema gaudij luctus occupat teste scriptura imo et egre
gius ecclesie. Pastor gregorius sic dicit. Iure restat ut quot prius in
mundo incolumes habuimus gaudia tot de ipso postmodum cogamur
sentire tormenta. Hec ille pater. et videtur inquit ei quod in apocalypsi
de babilone scribit. quantum glorificauit se et in delicijs fuit tantum
date ei tormentum et luctum.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad eundem sic ait. Cur leta quiris. et de tristibus que
ris. Error tibi inesse videtur. Nempe plus offerunt tristitia quam leta